

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

Χριστός Ἀνέστη!

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου της Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Μορφωτικῆς καὶ Ἐπικοινωνιακῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

ΣΥΝΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:

Ἱ. Μ. Χατζηφώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλουσελ. 3

Ὅταν ὁ λαὸς «βομβαρδίζεται»

Ἀρχιμ. Δαμιανοῦ Ζαφείρησελ. 4-5

Ὁ Διάβολος ὀργώνει,
ἀλλὰ τελικὰ σπέρνει ὁ Θεὸς

Ἱερομονάχου Παΐσιουσελ. 6-7

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦνσελ. 8-11

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ὑπ' ἀριθμ. 59σελ. 12-16

Ἡ ἔννοια τοῦ Προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου . . .σελ. 17-19

Θεολογικὲς Σπουδὲς στὴν Ἑλλάδα

Τοῦ Ἀ. Μ. Σταυροπούλουσελ. 20-22

Ἀρμονικὴ συλλειτουργία

Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦσελ. 23

Ποιὲς ἦσαν:

Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Κασσιανή;

Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου . . .σελ. 24-25

Οἱ γνώσεις φυσιολογίας τοῦ γήρατος
στοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς

Ἱωάννη Παπαφιλιπποπούλουσελ. 26

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβασελ. 27-28

Ἰδέες - Προτάσεις - Προτιμήσειςσελ. 29

Πνεῦμα καὶ Ἀλήθεια

Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμουσελ. 30

Φωτογραφικὰ Σηγμύοντασελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Τούτη τὴν ἐποχὴ ἡ φύση λουλουδίζει μὲ χίλια χρώματα. Ὁ προσκυνητὴς τοῦ Μυστρά μαζί μὲ τὴν ἀνάταση τοῦ χώρου, ποὺ ἐπιτείνουν οἱ ἡμέρες τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀνάστασης τοῦ Ἰησοῦ, μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὰ μνημεῖα του μέσα σὲ μιὰ πανέμορφη φύση. Ἡ φωτογραφία εἶναι ἀπὸ τὸ λεύκωμα «Ἔρπον, πεποῖν κι ἀνθίζουν στὸ Μυστρά» τοῦ Α. Bonetti μὲ εἰσαγωγὴ τῆς Διευθύντριας τῆς 5ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Σπάρτης κ. Αἰμιλίας Μπακούρου, τῆς δραστήριας, εὐαίσθητης καὶ φωτισμένης ὑπερασπίστριας τῆς βυζαντινῆς κληρονομιάς μας, πάνω σὲ ἰδέα τῆς ὁποίας στηρίχθηκε ἡ δημιουργία τοῦ βιβλίου, ποὺ θὰ καταπλήξει, θὰ γοητεῖσει καὶ θὰ συγκινήσει ὅποιον τὸ ξεφυλλίσει.

Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει

Ἄδελφοί μου, Παιδιά μου,
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΠΟΥ ΕΚΠΕΜΠΕΙ Ο ΑΝΑΣΤΑΣ ΚΥΡΙΟΣ ΜΑΣ είναι ἡ νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου. Τὸ μήνυμα αὐτὸ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν τάση ἀπόδρασης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν μεταφυσικὸ προβληματισμό. Καὶ τοῦτο γιατί ἡ μεταφυσικὴ γεννᾷ τὸν φόβο μπροστὰ στὴ δυνατότητα τῆς ἐλευθερίας, στὸν πανικὸ τοῦ κενοῦ. Καὶ κανένας μας δὲν θέλει νὰ βιώσει τὴν αὐτοσυνειδητὴ ἐμπειρία τῆς διάψευσης. Κάθε μεταφυσικὴ ἀναφορά τοῦ ἀνθρώπου σήμερα χαρακτηρίζεται σὰν μάταιη οὐτοπία, ὠμὴ καπηλεία, γυμνὸ ἰδεολόγημα. Παρὰ ταῦτα τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου κατέχει ὑπαρξιακὲς διαστάσεις στὶς ἀνθρώπινες εὐαισθησίες. Τὰ ὑποκατάστατα βεβαιότητων πού μᾶς περιβάλλουν εἶναι ἀνίκανα νὰ δώσουν ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα τοῦ θανάτου, ὅπως καὶ ἡ τυποποιημένη ἐπανάληψη τῶν ἐορταστικῶν σταθερῶν, πού διασώζουν μέσα μας κάποιες καχεκτικὲς ἀνησυχίες, κάποια πλασματικὴ σιγουριά, ἀνίκανη νὰ διασώσει τὴν προσωπικὴ μοναδικότητα, νὰ ὀδηγήσει στὸ ἄθλημα τῆς αὐθυπέμβασης.

ΤΟ «ΘΑΝΑΤΩ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΤΗΣΑΣ» δὲν εἶναι μόνο μιὰ θριαμβευτικὴ ἰαχὴ νίκης. Εἶναι καὶ «ἡ χαρὰ ἐν ὄλω τῷ κόσμῳ» πού ἀνέτειλε μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Σήμερα «θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, ἄδου τὴν καθαίρεσιν», «Ὁ Ἄδης ἐπικράνθη καὶ γὰρ κατηργήθη». Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ «ζωὴ πολιτεύεται». Μιὰ ζωὴ πρῶτα πνευματικὴ καὶ ὕστερα καὶ σωματικὴ στὴν ἔσχατη ἡμέρα. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἄφησε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του, γιὰ νὰ τὸ κοινωνοῦμεν «εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ὅποιος θέλει νὰ ἀναστηθῆ δὲν ἔχει παρά νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου. Τὸ Σῶμα Του εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας. Καθένας πού γίνεται μέλος τῆς ζωντανῆς, ἀποκτᾷ τὴν ἐμπειρία τῆς ἀναστάσεως, τῆς ζωοποιήσεως τοῦ θνητοῦ τοῦ σώματος, τῆς διαβάσεως «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν». Ἡ βεβαιότητα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν Ἀνάσταση εἶναι χαρὰ, εἶναι γιορτὴ, εἶναι πανηγύρι πού δὲν ἐξαντλεῖται στὴ διασκέδαση. Γιατί στὴ γιορτὴ ὁ μετέχων θυμᾶται, ἐνῶ στὴ διασκέδαση ξεχνᾷ. Ὁ ἕνας θυμᾶται καὶ φιλοσοφεῖ, μετανοεῖ καὶ σώζεται. Ὁ ἄλλος ξεχνᾷ καὶ παραδίδεται στὴ ραστώνη τῆς ὑλοχαροῦς χαμοζωΐας.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ ΠΕΡΝΑ ΞΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ βαρβαρότητας. Οἱ ἔμποροι τῶν Ἑθνῶν ξεπούλη-

σαν καὶ τὰ τελευταῖα ράκη τῆς ἀνθρώπινης ἀξιολογίας. Χειμάζεται ἡ κοινωνία ἀπὸ δέσμες προβλημάτων τῆς καθημερινότητος, πού ἀπαξιώνουν τὰ πρόσωπα καὶ ὑποθηκεύουν τὸ μέλλον. Ἡ πορεία τοῦ κόσμου δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἐλπιδοφόρα. Τὰ συμφέροντα κυριαρχοῦν βασιανιστικά, ἡ ἠλεκτρονικὴ παραεξουσία ἀπειλεῖ τὸ ἄσυλο τῆς προσωπικῆς ζωῆς. Βιώνουμε τὴν ἀποτυχία τοῦ πολιτισμοῦ μας, τὸ βάσανο τῆς μοναξιάς, τὴ λεηλασία τῶν ψυχικῶν ἀντισωμάτων, τὴν καταρράκωση τῆς αὐθεντίας, τὴν κατασπίλωση τῶν θεσμῶν. Τί ἀπομένει ἄραγε; Ἀσφαλῶς ὄχι ἡ ἀπόγνωση ἢ ὁ φόβος. Ἀλλὰ ἡ πίστη καὶ ἡ συσπεί-

Ὁ Μακαριώτατος μὲ παιδιά τῆς Θράκης κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του ἐκεῖ μετὰ τὶς πλημμύρες στὸν Ἑβρο. Διακρίνονται οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Διδυμοτείχου, Ξάνθης καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως.

ρωση. Πίστη στὴν Ἀνάσταση, συσπείρωση γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τὴν καθημαγμένη, τὴν ταπεινωμένη, καὶ ὅμως «ἀγίαν καὶ ἄμωμον». Δὲν ἔχομε ἄλλη καταφυγὴ, οὔτε ἄλλη ἐλπίδα. Αὐτὰ μᾶς ἐγγυῶνται τὴ μέθη τῆς ζωῆς, τὴ σχέση τῆς ἀγάπης. Μοιάζουν «μὲ σπᾶνια φωτεινὰ σημεῖα –κατὰ τὸν Ἐλύτη– ἀπ’ τὰ ὅποια κρέμεται ἡ κλωστή πού μᾶς κρατᾷε πάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ - ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
Μὲ πασχάλιες εὐχές
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Όταν ο λαός «βομβαρδίζεται»

Τοῦ Ἀρχιμ. Δαμιανοῦ Ζαφείρη,
Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μ. Φθιώτιδος

Μετὰ τὰ τελευταῖα γεγονότα, τὴ δημοσιοποίηση δηλαδή εἰδήσεων περὶ τὸ ἦθος καὶ τὴ δραστηριότητα μερίδος κληρικῶν στὴν Ὁρθόδοξη Πατρίδα μας, ἀσχέτως ἂν τὰ ὅσα λέγονται εἶναι ἀληθινὰ ἢ ὄχι καὶ ἀσχέτως ἂν γίνονται ἀποδεκτὰ ἀπὸ ὅλους ἢ ὄχι, γεγονὸς εἶναι ὅτι ὑπάρχει σκανδαλισμὸς ἢ ἔστω καχυποψία καὶ ἀμφιβολία σ' ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ πιστοῦ κόσμου, τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Δυστυχῶς δὲν εἴμαστε πλέον ὅπως χθὲς καὶ προχθὲς. Ὅρατοὶ πλέον εἶναι οἱ κίνδυνοι ποὺ διαγράφονται μετὰ ἀπ' αὐτὸ στὸν ὀρίζοντα τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Πιθανὸν κάποιοι νὰ διαβλέπουν ἐθνικούς, κοινωνικούς ἢ πολιτικούς κινδύνους, καὶ μὲ τὸ δίκιο τους ἄλλωστε, ἀλλὰ τίποτε πιὸ σίγουρο στὴν παρούσα συγκυρία ὅτι κινδυνεύει ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνα. Ὑφίστανται κίνδυνοι πνευματικοῦ χαρακτῆρα.

Α) Κίνδυνος πνευματικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ

Κάθε φορά ποὺ συμβαίνουν ἀνάλογα γεγονότα ἔχουμε φθορὰ καὶ ἀλλοίωση καὶ στὸ κοινωνικὸ σῶμα. Ὁ λαὸς διχάζεται καὶ σκανδαλίζεται, κλονίζεται καὶ προβληματίζεται. Δὲν ἔχουν ὅλοι τὴν ἐσωτερικὴ δύναμη καὶ ἐτοιμότητα νὰ ἀγκυροβολοῦν τὴν ψυχὴ τους στὸν οὐρανὸ κατευθεῖαν. Εἴμαστε γῆινοι ἄνθρωποι καὶ χρειάζομαστε ἐπίγεια στηρίγματα, καλὰ παραδείγματα καὶ φωτεινὰ πρόσωπα ποὺ

θὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Κι ὅταν αὐτὰ χάνονται ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς μας, περιπλανιόμαστε στὴν ἔρημο τῆς πνευματικῆς ξηρασίας καὶ ξεστρατίζουμε στὶς ἀτραπούς τοῦ θεολογικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ. Ἐλεγε κάποιος ὅτι γιὰ νὰ ἀκολουθήσει ἓνας τὸ δρόμο τῆς Βασιλείας, πρέπει νὰ δεῖ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπο ἑνὸς ἀνθρώπου. Καὶ ὅταν αὐτὸ δὲ γίνεται, ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ λαὸς ἀποπροσανατολίζεται πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ, βρίσκουν εὐκαιρία οἱ αἰρετικοὶ καὶ οἱ πάσης φύσεως προπαγανδιστὲς νὰ κάνουν τὸ φθοροποιὸ ἔργο τους, νὰ σπείρουν τὰ ζιζάνια τοῦ κακοῦ καὶ νὰ ἀποπλανήσουν εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς.

Β) Κίνδυνος πνευματικῆς ἀνεστειότητος

Ὑπάρχει κι ἓνας ἄλλος κίνδυνος ποὺ ἡ κατάστασις τῆς σπορᾶς εἰδήσεων καὶ τοῦ συναφοῦς σκανδαλισμοῦ ἐγκυμονεῖ. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει μιὰ ἱστορία καὶ μιὰ παρουσία μέσα στὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος. Διαδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στὴν πορεία τῆς φυλῆς μας. Δίκαια χαρακτηρίστηκε ὡς Κιβωτὸς Σωτηρίας τοῦ Γένους μας. Ἐθνοσώτειρα καὶ Ἑλληνοσώτειρα. Τὰ συνθήματα ποὺ κυριάρχησαν στοὺς ἀμυντικούς καὶ ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες τοῦ Ἐθνους μας ἦταν γιὰ Πίστη καὶ γιὰ Πατρίδα. Σπάνια νὰ ὑπῆρξαν Ἑλληνες ἥρωες καὶ ἀγωνιστὲς ἀποκομ-

μένοι από την έλληνορθόδοξη παράδοση. Έκείνο που συνέδεε τους πολεμιστές μας ανά τους αιώνες ήταν πίστη στο Χριστό και την Όρθόδοξη Έκκλησία. Κανένα άλλο δόγμα μέσα στην ελληνική Έπικράτεια δεν έδενε τόσο πολύ τον λαό μας, όσο η Όρθοδοξία. Και καμμιά άλλη αξία, ούτε γλώσσα ούτε καταγωγή. Φτάσαμε μάλιστα στο σημείο να θεωρούνται όλοι ρωμηοί, όχι μόνο οί της ημετέρας παιδείσεως μετέχοντες, αλλά κυρίως οί της ημετέρας πίστεως κοινωνούντες. Ό συνδεδεικός κρικός όλων μας είναι η Όρθόδοξη πίστη και Έκκλησία. "Αν κλονισθή η σχέση μας με τή Μητέρα μας Έκκλησία όρφανέψαμε πνευματικά και γινόμαστε άνέστιοι και άστεγοι μέσα στον κατακλυσμό του σύγχρονου νεοεποχίτικου κακού. Κι όταν είμαστε άκάλυπτοι είμαστε και εύάλωτοι. "Οντας εύάλωτοι είμαστε και εύδιάλυτοι ως κοινωνία, ως έθνος, ως άτομα...

Γ) Κίνδυνος πνευματικής διαθοράς

Ό Χριστός είπε για τους μαθητές Του ότι θα είναι, και πρέπει να είναι, τό φως και τό άλάτι μέσα στον κόσμο. Χωρίς φως όμως σκοτίζεται όλος ό κόσμος και χωρίς άλάτι σαπίζει όχι μόνο ό άνάλατος χριστιανός, αλλά όλη η κοινωνία. Συχνότατα, είναι νόμος πνευματικός, ότι η κοινωνία άντιγράφει την Έκκλησία. Και εύλογα έρωτᾶ ό Χριστός, άν τό άλάτι χάσει την άλιστική του ιδιότητα τί θα βρεθεί για να τό άλατίσει πάλι. Από τον κόσμο θα δανεισθοῦμε πρότυπα ήθους και ζωής; Είναι σημείο των καιρών να έλέγχονται, να κρίνονται και να κατακρίνονται, άδιάκριτα, οί ποιμένες, να χάνουν έτσι τό προβάδισμα που τους παρέχει τό αξίωμά τους, έπειδή έχουν προηγουμένως

χάσει την έξωθεν καλή μαρτυρία και τό κύρος τους έχει άμφισβητηθεί. Με ποιο σθένος αύριο θα βγοῦν να έλέγξουν τα κακώς κείμενα της κοινωνίας και να άποτελέσουν την έμπροσθοφυλακή των σκανδαλισμένων και άπογοητευμένων πολιτών;

Στην πατρίδα μας ύπάρχει μιᾶ παράδοση αγιότητος αιώνων. Έχουν περάσει από την καρδιά της Ελλάδος φωτεινά μετέωρα του νοητού στερεώματος και ποιμένες χριστομίμητοι με ταπείνωση, άφιλαργυρία και αγνότητα. "Ανθρωποι που άφιερώθηκαν στο Θεό και θυσιάστηκαν για τό λαό. "Ολοι αύτοί άφησαν άνεξίτηλα και βαθιά χαραγμένα τα χνάρια τους στην έθνική μνήμη και τή συλλογική συνείδηση. Ό λαός μας έχει κριτήρια και κρίνει. Διακρίνει τους τιμίους έργάτες. Άποβάλλει τους άταίριαστους και άνόμοιους με την παράδοση της Έλληνορθόδοξίας και άναζητεί τους άγίους. Πάσχει και πληγώνεται, όταν δεν βλέπει συνέχεια στη χρυσή αυτή άλυσίδα των Πατέρων του.

"Οσοι λοιπόν προκαλοῦν τή δικαιολογημένη όργη του λαού με την άσύνητη και σκόπιμη σπορά ειδήσεων ή με την άπρόσεκτη ζωή τους, κινδυνεύουν και από τή δικαία άπειλή και όργη του Θεού που έπεμβαίνει με την ισχύ των πνευματικών νόμων και σώζει πάντα τό λαό Του και τή Έκκλησία του. "Ας άφυπνισθοῦμε λοιπόν έγκαίρως. "Ας έπιστρέψουμε στην Παράδοση των Πατέρων μας και στο Εύαγγελικό ήθος. "Ανήκουμε στον ιερό χώρο της Έκκλησίας. "Απαιτείται γνησιότητα βιώματος και ιερότητα συμπεριφοράς. Θα ζητηθεί λόγος από όλους μας. Δέ θα μάς δικάσει μόνο ό δικαιοκρίτης Θεός, αλλά και οί άγέννητοι και οί νεκροί.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ

Ὁ Διάβολος ὀργώνει, ἀλλὰ τελικά σπέρνει ὁ Θεός

Τοῦ Ἱερομονάχου Παΐσιου (Ἁγιον Ὅρος)

Εἶναι ἀρκετὸς καιρὸς ποὺ δὲν ἀκούει κανεὶς καὶ δὲν βλέπει τίποτε ἄλλο στοὺς τηλεοπτικούς καὶ ραδιοφωνικούς σταθμούς παρά μόνον ὕβρεις κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Μακαριωτάτου κ.κ. Χριστοδοῦλου, ποὺ στήν οὐσία εἶναι ὕβρεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέ σκοπὸ νὰ πλήξουν τὸ κῦρος τῆς, νὰ κλονίσουν τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν πιστῶν, νὰ σβήσουν τὴν φωνὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐπειδὴ τοὺς ἐνοχλεῖ στὰ πονηρά τους σχέδια ἐπὶ ὄλων τῶν ἐπιπέδων μέ κίνδυνο ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ ἐθνικά μας θέματα.

Καὶ ἡ ἀφορμὴ (δῆθεν) ἡ ἀναξιότης ὠρισμένων ἱερωμένων εἴτε αὐτὴ εἶναι ἀλήθεια ἐξ ὀλοκλήρου εἴτε ἐν μέρει. Καὶ θὰ καθαρίσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κάποιοι δημοσιογράφοι ἔχοντας δυστυχῶς μέ τὸ μέρος τους καὶ ὠρισμένους ἐκ τῶν ἡμετέρων τῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας.

«Διαμαρτυροῦνται μερικοί, διότι ὠρισμένοι κληρικοί δὲν εἶναι καθαροὶ ἀπὸ ἠθικὴ ἢ ἄλλη ἀποψη, καὶ βάλθηκαν νὰ μᾶς καθαρίσουν.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὑπῆρχαν, ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν πάντοτε στὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ στελέχη ἀνάξια τῆς τιμῆς ποὺ τοὺς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην Τῆς. Ἡ καλύτερα νὰ ποῦμε ὅτι ὑπάρχουν πάντοτε καὶ λίγοι καλοὶ, πραγματικά διαμάντια, κοσμήματα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ λαμπρύνουν καὶ φωτίζουν μέ τὴ ζωὴ τους τὸν κόσμον ὅλον. Γι' αὐτοὺς δὲν γίνεται λόγος ποτέ!

Ζῶντας ἀρκετὰ χρόνια στὸ Ἁγιον Ὅρος καὶ μαθητεύοντας κοντὰ στὸν ἀγιασμένο Γέροντα Παῖσιο –ἄν καὶ ἀνάξιος τέτοιας εὐλογίας– εἶδα ἕνα ἄλλο ἦθος καὶ ἔμαθα ἕνα ἄλλον τρόπο, τὸν σωστὸ τρόπο –τὸν πατερικό– ἀντιμετώπισεως προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας. Διαβάζοντας δὲ καὶ τὸν βίον καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἁγ. Χρυσόστομου μέ πολὺ πόθο ἐθαύμαζα γιὰ τὴν ὁμοιότητα ποὺ ἔχει μέ τὸν Γέροντα ἐνῶ ἀπειναντίας διαπιστώνω τεράστια διαφορὰ μέ τὴν τωρινὴ

συμπεριφορὰ πολλῶν ποὺ γράφουν ὡς ἐάν εἶχαν χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ κριταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης μέ τὸ κῦρος οἰκουμένης συνόδου. Καὶ φυσικά δὲν ἐννοῶ τοὺς δημοσιογράφους...

Ἄλλὰ οἱ δικοὶ μας; Πῶς γράφουν ἔτσι; Ἐνα πνεῦμα διαφορετικό, ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν Γέροντα ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἀγίων συγχρόνων Γερόντων. Δέν ἔχουν καθόλου φόβο Θεοῦ; Προτείνουν στὸν Μακαριώτατο παραίτηση, μετάνοια, περισσότερη προσευχὴ καὶ λιγότερα λόγια, ἔξαπολύνουν ὕβρεις. Ἄλλοτε μιλάνε γιὰ αὐταρχικότητα καὶ οἱ ἴδιοι προκάθηνται καὶ ἐλέγχουν δίχως καμμία συστολή, ἐνῶ μιλάνε οἱ ἴδιοι ἀδιαλείπτως.

Τὸ ξέρω πῶς δὲν εἶμαι ὁ πιὸ κατάλληλος γιὰ νὰ γράψω· δέν ἔχω συνηθίσει οὔτε ἀσχολήθηκα ποτέ σχεδόν. Ἄλλὰ, σᾶς ἐξομολογοῦμαι, ἔχω ἀηδιάσει μέ ὅσα πληροφοροῦμαι. Νὰ τὸ πῶ πιὸ ἀπλά ἔσκασα. Δέν ὑποφέρω ἄλλο τὴν ἀδικία γι' αὐτὸ πῆρα τὴν πέννα νὰ γράψω. Λέω, γιατί δέν μιλάνε καὶ δέν γράφουν οἱ ἄλλοι ποὺ εἶναι πολὺ πιὸ κατάλληλοι; Ἴσως ἀπὸ περισσότερη διάκριση. Εὐτυχῶς μερικοὶ ξεθαρρεῦουν καὶ ἀνάμεσά τους καὶ ἕνας δὺο δημοσιογράφοι. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς εὐλογήσει.

Θὰ πεῖτε: «Δέν ὑπάρχουν ἀκαθαρσίες; Δέν ἐγιναν λάθη;» Πῶς δὲν ὑπάρχουν. Καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὸ ἀναγνωρίζει καὶ ζητᾶ συγγνώμη, ὄχι μόνον γιὰ τὰ δικά του λάθη, ἀλλὰ ἀναδέχεται καὶ τὴν εὐθύνη τῶν ἄλλων ὡς προκαθήμενος, διότι ὅπως πολὺ σωστά τονίζει ὅλη ἡ Ἐκκλησία ἀποτελοῦμε ἕνα σῶμα. Τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Δέν διορθώνονται ὁμῶς τὰ λάθη ὅπως προτείνουν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀλλ' ὅπως οἱ Ἁγιοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μήπως ὁ π. Παῖσιος δὲν ἐβλεπε τὴν ἀθλιότητα ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἐκκλησία (σὲ ὠρισμένους) ἀλλὰ καὶ τὴν γενικότερη βρωμιὰ τῆς κοινωνίας. Ναί, τὴν ἐβλεπε πολὺ καθαρότερα ἀπ' ὄλους (ὅσο πιὸ καθαρὸς ἦταν ἀπ' ὄλους) καὶ ποιοῦσε διότι πραγματικά ἀγαποῦσε τὴν Ἐκκλη-

σία, τήν Μητέρα Ἐκκλησία, μέσα στους κόλπους τῆς ὁποίας ἀνατράφηκε. Καί τί ἔλεγε γιά τὰ χάλια μας; «Πρέπει ὁ Θεός νά μᾶς ἀρχίσει μέ τὰ σκαμπίλια καί νά ξεκινήσει πρῶτα ἀπό μένα». Αὐτοί τί κάνουν; Θεωροῦν καθαρό τόν ἑαυτό τους καί χτυπᾶνε. Γι' αὐτό εἶπα, βλέπω μεγάλη διαφορά – ἄλλο πνεῦμα.

Κατηγοροῦν μερικοί γιά πανάκριβα ὀχήματα, πολυτελεῖς ἀμφιέσεις καί φιλοδοξίες, ἀδιαφορώντας γιά τόν ἑαυτό τους ἄν τὰ ἔχουν καί αὐτοί – καί μάλιστα δίχως σέ αὐτούς νά δικαιολογοῦνται. Ἄγνόησαν ὅμως καί δέν ἔγραψαν καί γιά τόν ἄλλο πλοῦτο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μέ τόν ὁποῖον τόν ἐστόλισε ὁ Θεός, μέ τὸ πλῆθος τῶν χαρισμάτων τὰ ὁποῖα ὅλα χρησιμοποιοῦν πρὸς δόξαν Θεοῦ καί λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλος κληρικός κατηγορεῖ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο κατὰ πρόσωπο γιά ἀφέλεια καί ποιηρία καί ὑπεύθυνο ὄλων τῶν κακῶν καί τὰ δικαιολογεῖ καί ὅτι ἔπεσε ὁ χάρτινος πύργος κ.λπ. Ντρέπομαι νά συνεχίσω. Δέν διαβάζουν γιά τὸν Γέροντα (ἢ μόνο γράφουν;) πῶς λέει νά ἀντιμετωπίζουμε παρόμοια προβλήματα; Καί ὅλοι σχεδὸν μικροὶ καί μεγάλοι «καθαροὶ» καί ἀκαθάρατοι χτυπᾶνε ἀνελέητα. Ἐγὼ πάντως πόνεσα ἀπὸ τὰ χτυπήματά τους, γι' αὐτὸ καί ἀντέδρασα ἔτσι.

Ἄλλος πάλι μιλάει γιά Ἀλτσχάϊμερ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἡμαρτον Χριστέ μου. Ἄλλο τί θ' ἀκούσουμε γι' αὐτὸν πού ἔχει τέτοια νηφαλιότητα, διαύγεια, σαφήνεια καί ὅταν μιλάει γλυκαίνει τίς ἀκοές μας καί εὐφραίνει τίς καρδιές μας καί ὑπερασπίζεται τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πῶς ἀνεχόμεστε ὁλόκληρη Ἐκκλησία νά ἀπολογηται ὁ Ἀρχιεπίσκοπός μας σέ κοσμικούς, πράγμα πού μόνο μία σύνοδος (οἰκουμένη) ἔχει τὸ δικαίωμα νά κάνει.

Μιλᾶνε ἀκόμη καί γιά ψέματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Τί λέει ὁ Γέροντας; «Ἀληθινὸς ἄνθρωπος δέν εἶναι αὐτὸς πού λέει τὴν ἀλήθεια ἀδιακρίτως, ἀλλὰ αὐτὸς πού τὴν λέει ὅταν χρειάζεται καί ὅπου χρειάζεται. Καί ὅταν κανεὶς συναντήσει μία ἀκαθαρσία πού δέν καθαρίζει τὴν σκεπάζει γιά νά μὴν ἀηδιάζουν καί οἱ ἐπόμενοι. Καί, πάλι, κανεὶς δέν χαίρεται ὅταν θεατρίζεται ἢ μητέρα του σ' ὅλον τὸν κόσμον γιά πράγματα ἀτινα αἰχρὸν ἐστὶ καί λέγειν καί ἀκούειν. Καί χρειάζεται μεγάλη διάκριση ὅταν κάποιος κληρικός πέσει σέ ἠθικὸ παράπτωμα νά γίνη ἢ θεραπεία δίχως νά προκληθῆ σκάνδαλον.

Καί τέλος ἐπ' οὐδενὶ πρέπει νά δίνουμε ὑλικὸ στους ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας μας γιά νά χαίρονται».

Καθ' ὃν χρόνον ἔγραφα τίς γραμμές αὐτές ἄκουσα καί τίς ὁμιλίες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μετὰ ἀπὸ τὴν συνέντευξή του σέ τηλεοπτικὸ σταθμὸ στὸν δημοσιογράφο, καί ἦλθαν καί αὐτές νά μέ δικαιώσουν σέ ὅσα γράφω παραπάνω ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συνείδησή μου καί τοὺς ἐγγύς ἀδελφούς μου πού μέ ὠθοῦσαν γιά νά τίς δημοσιεύσω.

Ἵσοι βέβαια ἔχουν ἔργον νά «βάλουν» ἄς βάλουν καί ἐναντίον μου, ἄν τοὺς φανεῖ καλόν. Ἡ παράκλησις ἡμῶν αὕτη ἔστι, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν.

Εὐχομαι ταπεινὰ –ὡς ἐλάχιστος ἀδελφὸς καί μέλος τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας– ὁ καλὸς Θεὸς νά μᾶς συγχωρέσει ὅλους γιά τὰ ἐν γνώσει καί ἀγνοίᾳ πταίσματά μας, νά μὴν μᾶς ἐγκαταλείψει τὸ μικρὸ του ποίμνιον καί νά βγάλει καλὸ –πού ἤδη μέ πολλή χαρὰ τὸ βλέπουμε– τοὺς δέ ποιμένας μας μέ τὸν Προκαθήμενον λαμπροτέρους ν' ἀναδείξει πρὸς κατασχύνη τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας καί δόξαν τοῦ Ἁγίου Ὄνόματός Του. Ἀμήν.

Ἱερομόναχος Παΐσιος

Σύναξη τῆς Ἀδελφότητος Ἱ. Μ. Πετράκη (9.4.05) μέ θέμα «Περί τῆς διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἀγάμου κληρικοῦ».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΙΕΡΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το 21ο Ιερατικό Συνέδριο της Ί. Μ. Φθιώτιδος πραγματοποιήθηκε στις 17 Μαρτίου στον Ί. Μ. Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Λαμίας, με γενικό θέμα: «Ένημέρωση επί της εκκλησιαστικής κρίσεως και εφαρμογή των αποφάσεων της έκτακτου Ίε-

ραρχίας του Φεβρουαρίου». Μετά την Προηγιασμένη Θ. Λειτουργία, ο κ. Νικόλαος προσεφώνησε τους συνέδρους με θερμά πατρικά λόγια και έν συνεχεία ο Ίεροκλήρυξ Ἄρχιμ. Σεραφείμ Ζαφείρης ανέγνωσε την παραινετική προς τους Κληρικούς Έγκυκλιο της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Κύριος όμιλητής του συνεδρίου ήταν ο Σεβασμιώτατος, ο οποίος ενημέρωσε τους Κληρικούς περί όσων συνεζητήθησαν στην έκτακτη Ίεραρχία και περιέγραψε με ζωηρά χρώματα το μέγεθος της εκκλησιαστικής κρίσεως, ή οποία ταλανίζει την Έκκλησία και σκανδαλίζει τις συνειδήσεις των πιστών προτείνοντας ως μοναδικούς τρόπους ύπερβάσεως το γνήσιο εκκλησιαστικό ήθος, τη διαφάνεια, τη νομιμότητα και την πιστή τήρηση των Ίερών Κανόνων.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η όρθόδοξη θεολογία, στο σχετικά πρόσφατο παρελθόν, αν και έπεξεργάστηκε με σημαντική έπιτυχία κεντρικές εκκλησιολογικές θέσεις όπως: ή Έκκλησία ως σώμα Χριστού, ή κατανόηση και προβολή της συνοδικότητας και της ένότητας μέσα στην ποικιλία των χαρισμάτων, δέν μπόρεσε να ξεφύγει από τον βασικό πειρασμό της ιστορίας, την έξουσία. Έκφραζόμενη στην έλλαδική πραγματικότητα, μέσα από κρατικούς και άλλους θεσμούς, έθεσε σε δεύτερη μοίρα βασικές εκκλησιολογικές συνιστώσες όπως την ουσιαστική και δημιουργική αξιοποίηση του λαϊκού στοιχείου, του πλη-

ρώματος της λατρευτικής και κοινωνικής της παρουσίας.

Η συμμετοχή του λαού στη λατρεία, στην κατανόηση της γλώσσας της, στη διοίκηση και το συνοδικό θεσμό, ή οικήωση των σχέσεων ποιμένων-ποιμνίου, ή ανασυγκρότηση των ένοριών, ή εύχαριστοκεντρική κατανόηση των διακονημάτων, το ζήτημα της γυναικείας παρουσίας και συμμετοχής, ή συμμετοχικότητα στην έκλογή και την έν Αγίω Πνεύματι ανάδειξη του ί. κλήρου κ.ά., αποτελούν βασικές εκκλησιολογικές παραμέτρους που νηφάλια πρέπει να επαναποθετηθούν και θεολογικά να συζητηθούν.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Αυτό το σκοπό έρχεται να υπηρετήσει το χειμερινό πρόγραμμα της 'Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών της 'Ι. Μ. Δημητριάδος και 'Αλμυρού στη φετεινή σειρά μαθημάτων με θέμα: *Η συμμετοχή των λαϊκών στη ζωή της 'Εκκλησίας*, και με επίμερους ένότητες όπως: η λειτουργική αναγέννηση και το αΐτημα

της συμμετοχής των λαϊκών, το λειτούργημα του επισκόπου στο μυστήριο της 'Εκκλησίας, ή ιερωσύνη των λαϊκών, ο λαός του Θεού στη βιβλική παράδοση, το λαϊκό στοιχείο στη συνοδική παράδοση της 'Ορθοδοξίας, ή άγαμία του κλήρου και οι άπαρχές της ιεραρχικής εκκλησιολογίας κ.ά.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Σκοπό του έθεσε ο Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος, από την ημέρα που εγκαταστάθηκε στην 'Ι. Μητρόπολή του τον 'Ιανουάριο του 2002, την συγκέντρωση και διαφύλαξη όλων των 'Ιερών Κειμηλίων, που βρίσκονταν σε άχρηστία σε διάφορους ναούς λόγω της παλαιότητάς τους. Για το σκοπό αυτό αναπαλαιώθηκε στην πόλη του Σιδηροκάστρου ένα παλαιό διατηρητέο μνημείο και τοποθετήθηκαν εκεί με γνώση όλα τα αντικείμενα που είχαν συγκεντρωθεί και εκδόθηκε παράλληλα ένα ενδιαφέρον CD. Παρέχεται έτσι στον επισκέπτη ή δυνατότητα να παρακολουθήσει την ιστορία του τόπου και να χαρεί πολλές θαυμάσιες παλαιές εικόνες, ξυλόγλυπτα, αρχαία λιθόγλυπτα έργα τέχνης, έλαιογραφίες, λειτουργικά αντικείμενα κ.ά.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΚΕ

'Από το Γραφείο Τύπου της 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν ανακοινώθηκαν τὰ ακόλουθα σχετικά με τὰ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα των κληρικῶν.

«Στὰ δελτία εἰδήσεων τῆς 29ης καὶ 30ῆς Μαρτίου 2005 τοῦ τηλεοπτικοῦ σταθμοῦ καὶ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ «ANTENNA»

ἀντίστοιχα ἀναφέρθηκε ὅτι τὸ Ταμεῖο Προνοίας 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακοῦ Κλήρου 'Ελλάδος (Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.), τοῦ ὁποῖου Πρόεδρος εἶναι ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Χριστόδουλος, δὲν καταβάλλει τὰ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα στοὺς δικαιοῦχους κληρικούς.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Για την αποκατάσταση της αληθείας και την σαφή πληροφόρηση παντός ενδιαφερομένου υπογραμμίζεται ότι το Δ.Σ. του Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. ομόφωνα αποφάσισε την 28η Φεβρουαρίου 2005 όπως αρχίσει ή καταβολή των έφ' άπαξ βοηθημάτων στους δικαιούχους – με προτεραιότητα στους συνταξιούχους και στη συνέχεια στους υπόλοιπους με την σειρά χρονολογίας υποβολής της αίτησής τους – ευθύς ως έγκριθεί από το Υπουργείο Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ο τροποποιημένος προϋπολογισμός του Ταμείου για το έτος 2005 που έχει ήδη έγκριθεί από το Δ.Σ. αυτού.

Η μέχρι στιγμής καθυστέρηση οφείλεται σε διαδικαστικά θέματα διορισμού και συγκροτήσεως του νέου Δ.Σ. του Ταμείου.

Κατά συνέπεια ούδεις λόγος ανησυχίας των δικαιούχων κληρικών υπάρχει, όσοι δε ένσπείρουν αντίθετες πληροφορίες αποβλέπουν σε σκοπούς εύκολα διακρινόμενους, που εντάσσονται στο κλίμα της εποχής.

Έξάλλου, επισημαίνεται ότι το Υπουργείο

Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, που διέταξε τη διενέργεια οικονομικού έλεγχου στο Ταμείο μετά την υποβολή σε αυτό του σχετικού πορίσματος του επιθεωρητή, έκρινε ότι επεβάλλετο να γίνει έξ ύπαρξης επανέλεγχος ύστερα από έπισημανθείσες ατέλειες και παραλείψεις, τον όποιο και ανέθεσε σε δύο επιθεωρητές, που εργάζονται ήδη έντατικά για τη διενέργειά του.

Τέλος, σημειώνεται ότι η διαχείριση της περιουσίας του Ταμείου γίνεται από το Δ.Σ. αυτού, σύμφωνα με τους κανόνες του Δημοσίου Λογιστικού. Υπάρχει δε προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος από το Έλεγκτικό Συνέδριο και αρμόδιος Έπίτροπος αυτού έλέγχει και εγκρίνει όλα τα έντάλματα του Ταμείου.

Ο Μακαριώτατος διαβεβαιώνει κατηγορηματικά τους κληρικούς μας ότι θα συνεχίσει να προβαίνει στις άπαραίτητες ενέργειες και στα άπαραίτητα διαβήματα προς όλες τις κατευθύνσεις, προκειμένου το Ταμείο να έξακολουθεί να διαδραματίζει άπρόσκοπτα τον ύποστηρικτικό του ρόλο».

Ο ΝΕΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΕΥΧΕΛΛΩΝ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Με έκκλησιαστική λαμπρότητα, σεμνότητα και βυζαντινή μεγαλοπρέπεια ένθρονίστηκε στον Ι. Μητροπολιτικό Ναό Άγίας Παρασκευής Ντάρ Ές Σαλαάμ της Τανζανίας ο Σεβ. Μητροπολίτης Είρηνοπόλεως κ. Δημήτριος. Τήν Α.Θ.Μ. τον Πάπα και Πατριάρχη Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ.κ. Θεόδωρο εκπροσώπησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Άξώμης κ. Πέτρος, συλλειτουργούντων των Σεβ. Μητροπολιτών Κέννας κ. Μακαρίου και Ζιμπάμπουε κ. Γεωργίου, των Θεοφιλ. Έπισκόπων Μπουκόμπας κ. Ίερωνύμου και Ζάμπιας κ. Ίωακείμ και πολλών κληρικών από την Κέννα και την Τανζανία.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΝΕΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

Οι Γαλλόφωνοι Ρωμαιοκαθολικοί Έπισκοποι του Βελγίου, αντιμέτωποι με μια σοβαρή κρίση των επαγγελμάτων, κυκλοφόρησαν πρόσφατα ένα DVD για να παρουσιάσουν «το λειτούργημα του Ίερέως» στους νέους 15-25 ετών αλλά και να ενθαρρύνουν την ηλικιακή ανανέωση του κλήρου στη χώρα τους, σύμφωνα με σχετικό δελτίο τύπου. Το φιλμ «Ίερέας σήμερα... Γιατί όχι;» διαρκείας 30 λεπτών έχει ως «βασικό αντικείμενο να παρουσιάζει τη ζωή του Ίερέως πέρα από στε-

ρέτυπα και καρικατούρες» εξηγούν οι Έπισκοποι. Οί νέοι σήμερα γνωρίζουν λίγα για τους Ίερείς και σίγουρα για τους νέους Ίερείς, δεδομένου ότι η πλειοψηφία τους τουλάχιστον στο Βέλγιο κινείται στα 70 έτη, σύμφωνα με τον Έπισκοπο της Namur κ. André-Mutien Léonard. Αυτό το DVD, κυκλοφόρησε από τις 17 Άπριλιου, Παγκόσμια Ήμέρα Προσευχής για τὰ Έπαγγέλματα και θά μοιραστεί στις Ένορίες και τις Έπισκοπές της Βαλλουσίας και των Βρυξελλών.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ

Το Σάββατο 19 Μαρτίου ο Σεβ. Κέννας κ. Μακάριος λειτούργησε στον Ί. Ν. Άγιου Μακαρίου της Πατριαρχικής Σχολής όπου και κήρυξε. Στη συνέχεια έπεσκέφθηκε τον Ί. Ν. Άγιων Νικολάου, Ειρήνης και Ραφαήλ στο Δοκόττο. Έκεί είχαν συγκεντρωθεί εκατοντάδες παιδιά που υπηρετούν στο ιερό από τις ένορίες της Ναϊρόμπης και των περιχώρων. Τα παιδιά διδάχθησαν από τους καθηγητές τους για την ορθόδοξη λειτουργική παράδοση της Έκκλησίας μας, για τὰ καθήκοντά τους και στο τέλος ο Σεβασμώτατος με την σειρά του εύχαρίστησε τὰ παιδιά για τὴν προσφορά τους, έδωσε νουθεσίες και συμβουλές και τέλος τὸς μοίρασε άναμνηστικά δώρα.

Η ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΩΝ ΑΓΝΟΕΙ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Μόλις 1 στους 2 Βρετανούς (48%), συσχετίζουν τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα με τὸ οὐσιαστικό της νόημα, τὸ Χαρμόσυνο Άναστάσιμο Μήνυμα τοῦ Χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου. Αυτό τουλάχιστον τεκμαίρεται από μιά δημοσκόπηση που είδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας τὴν Τρίτη 22 Μαρτίου από τὴ Reader's Digest.

Μόνο τὸ 42% τῶν έρωτηθέντων από τὸ μηνιαίο περιοδικό γνωρίζουν ὅτι ὁ Ίησοῦς

προδόθηκε από τὸν Ίουδα τὸν Ίσκαριώτη.

Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Άρχιεπισκόπου τοῦ Canterbury, κ. Rowan Williams, τοῦ έχοντος τὴν πνευματικὴ εὐθύνη τῆς Άγγλικανικῆς Έκκλησίας, άγνωεῖται από τὸ 64%. Τὸ 92% δὲ γνωρίζουν ὅτι ὁ Κάρολος Βοῦτίλας εἶναι περισσότερο γνωστός ὡς Πάπας Ίωάννης ΙΙ. Παρόλα αυτά τὸ 64% εἶναι πιστοί, σύμφωνα με τὴν ἴδια έρευνα.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ υπ' αριθμ. 59

**Πρὸς
Τοὺς Πανοσιολ. καὶ Αἰδεσιμολ. Ἐφημερίους
Τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς**

Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοὶ καὶ Συμπρεσβύτεροι,
Μὲ τὴν παροῦσαν μου ἐπιθυμῶ νὰ ἐπικου-
ρωνήσω μαζί σας ἐξ ἀφορμῆς τῆς πρόσφατης
κρίσεως, τὴν ὁποῖαν ἀκόμη διέρχεται ἡ Ἅγια
μας Ἐκκλησία καὶ νὰ σᾶς ἐπιστήσω τὴν προ-
σοχή σέ ὅ,τι σᾶς ἀφορᾷ προκειμένου νὰ ξεπε-
ράσουμε τὸ πρόβλημα καὶ νὰ δώσουμε στὸ λαὸ
τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα μιᾶς Ἐκκλησίας, πού ἔχει
αὐτογνωσία καὶ ἀποφασιστικότητα. Μερικὰ ἐξ
αὐτῶν πού ἀκολουθοῦν, ἂν ὄχι τὰ περισσότερα,
σᾶς τὰ ἔχω ἐπισημάνει σέ προηγούμενες Ἐγκυ-
κλίους μου. Ἐπιθυμῶ, ὅμως, διὰ τὴν ἐνεστῶσαν
περίσταση, νὰ σᾶς τὰ ὑπενθυμίσω καὶ πάλιν,
καὶ μάλιστα ἐντόνως, ἐπειδὴ ἡ κρίση πού ὅλοι
βιώνουμε δέν πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσει ἀδιαφό-
ρους, ἀλλὰ νὰ μᾶς διδάξει τὰ δέοντα πρὸς βελ-
τίωση τῆς ὅλης εἰκόνας μας.

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξαπέλυσε πρὸς τὸν
εὐαγγῆ ἐφημεριακὸ Κλήρο τὴν υπ' αριθμ. 2808/7-
3-2005 παραινετική καὶ ἐπιστηρικτική Ἐγκύ-
κλιό της, ἐν ὄψει καὶ τῆς ἐναρξῆς τῆς Μεγ. Τεσ-
σαρακοστῆς. Σ' αὐτὴν ἐκδιπλώνεται ὅλη ἡ
στοργή καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἱ. Συνόδου γιὰ
τὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, πού γεύεσθε μέσα στὴν
Οἰκογένειά σας, στὴν Ἑνορία σας καὶ στὸ πε-
ριβάλλον σας, τὴν πικρὴ γεύση ἀπὸ τὸ θόρυβο
πού ἔχει προκληθῆ αὐτές τὶς ἡμέρες σέ βάρος
ὄλων μας, ἀλλὰ κυρίως σέ βάρος τῆς Ἐκκλη-
σίας μας, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸν τελικὸ στόχο
τῶν περισσοτέρων ἐπικριτῶν μας. Αὐτὴ τὴν ὥρα
εἶναι ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη νὰ ἀναδιατάξουμε
τὶς ψυχικές, πνευματικές καὶ σωματικές μας
δυνάμεις γιὰ νὰ ἀντέξουμε στὸν κλύδωνα πού
ἀπειλεῖ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι
μεγάλῃ ἀνάγκη νὰ στηριχθοῦμε ὁ ἓνας στὴν
ἀγάπη τοῦ ἄλλου καὶ ὅλοι μαζί στὴν ἀγάπη
μας στὸν Κύριό μας.

2. Εἶναι ἐπίσης μεγάλῃ ἀνάγκη νὰ ξαναθυ-
μίσουμε ὅλοι στοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν ὑψηλὴ μας
Κλήση νὰ γίνουμε γνήσιοι Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ τοῦ
Υψίστου καὶ διακονοὶ ψυχῶν. Δέν ἐγίναμε Κλη-

ρικοὶ οὔτε γιὰ νὰ «κατακυριεύουμε τῶν κλή-
ρων» (Α' Πέτρου ε', 3), οὔτε γιὰ νὰ πλουτίζουμε,
οὔτε γιὰ νὰ ἀπολαμβάνουμε δόξες ἐπίγειες καὶ
τιμές. Ἐγίναμε Κληρικοὶ γιὰ νὰ διακονοῦμε μέ
πιστότητα τὰ παιδιά τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὁμολο-
γοῦμε μέ τὴ ζωὴ, τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια μας «Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα». Α. Ἰω. δ' 2).
Ἐγίναμε Κληρικοὶ γιὰ νὰ τελεσιουργοῦμε τὰ
Μυστήρια τῆς Χάριτος, νὰ ἀγιαζοῦμε τοὺς πι-
στούς, νὰ μεταφέρουμε τὶς ἀνάγκες τοὺς στὸ
θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως τὸ καθῆκον μας
εἶναι νὰ ἀρπάσουμε τὶς ψυχές ἀπὸ τὰ δόντια
τοῦ ἀρχεκάκου διαβόλου καὶ νὰ τὶς ὀδηγήσου-
με στὸ Σωτῆρα Χριστόν. Αὐτὸ τὸ καθῆκον ὀφεί-
λουμε νὰ τὸ ἐπαναβεβαιώνουμε συχνὰ, νὰ
«ἀναζωπυρώνουμε τὸ χάρισμα» (Β' Τιμ. α', 6),
νὰ λειτουργοῦμε μέ ἀνανεωμένες τὶς ὑποσχέ-
σεις καὶ ἀποφάσεις μας. Μὴ ἀφήνετε νὰ σᾶς
παρασύρει τὸ ρεῦμα τῆς ἐκκοσμίκευσης, τοῦ
συρμοῦ, τοῦ συσχηματισμοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα
τοῦ αἰῶνος τούτου (Ρωμ. ιβ', 1-2). Ὁ λαὸς μᾶς
θέλει νὰ εἴμεθα ὁδοδείκτες πορείας λυτρωτικῆς,
νὰ ἀκολουθοῦμε στὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ (Α Πέτρ.
β', 21), νὰ προβάλλουμε τὸν ἑαυτόν μας παρά-
δειγμα πρὸς μίμησιν, ὡς καλοὶ ἱεραπόστολοι
καὶ καλοὶ Ποιμένες. Τότε μᾶς χαρίζει τὴν ἀνα-
γνώριση, τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησή του.

3. Ὅπως καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔχω γράψει «προσέ-
χετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ» (Πραξ. λθ',
28) καὶ μὴ δίδετε ἀφορμὴς γιὰ νὰ βλασφημεῖται
τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μέσα στὸν κόσμον. Κληρικός
σκανδαλοποιὸς εἶναι κρημνιστὴς ψυχῶν, καὶ θὰ
εἶναι ἀναπολόγητος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Προ-
σέχετε καὶ τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς σας, πῶς
ζῆτε, πού μένετε, ποιούς συναναστρέφεσθε, μέ
ποιούς συνεργάζεσθε, πῶς ὁμιλεῖτε, πῶς ἀντι-
δρατε σέ προσβολές, πῶς συμπεριφέρεσθε. Ὅλα
τὰ παρακολουθεῖ ὁ κόσμος καὶ κρίνει τὸν καθέ-
να μας μέ αὐστηρότητα. Μὴν εἴσθε ὑπερβολικὰ
κοσμικοί, μὴ κομφιεύεσθε, μὴ φέρεσθε ἀλαζο-
νικά καὶ μέ τρόπο πού δέν συνάδει στὸ σχῆμα
σας. Νὰ ἔχετε σεμνότητα καὶ ταπεινότητα. Οἱ νε-
ώτεροι νὰ σέβεσθε δεόντως τοὺς πρεσβυτέρους
ἱερεῖς καὶ νὰ δείχνετε ὅτι ἔχετε ἀναγεννηθεῖ ἐν
Χριστῷ. Μείνετε κοντὰ στὸ λαὸ μας πού σᾶς ἔχει
ἀνάγκη, διδάσκετέ τον μέ ὑπομονή καὶ ἀγάπη.

Μετά τὸν Θεὸν ὁ πιστὸς λαὸς μας εἶναι ἡ ἀσπίδα μας καὶ ἡ προστασία μας. Μὴ ἀπομακρύνεσθε ἀπὸ αὐτόν, μὴ τὸν περιφρονεῖτε, μὴ τὸν ἐξοργίζετε, μὴ τὸν λουδορεῖτε, μὴ τὸν ἐγκαταλείπετε ἀποίμαντο, διότι εἶναι τὸ λογικὸ Ποίμνιο, χάριν τοῦ ὁποῖου βρῖσκει δικαίωση τὸ ἔργο μας καὶ ἡ ἀποστολή μας καὶ ἡ ὕπαρξή μας ὡς ποιμανούσης Ἐκκλησίας, καὶ γιὰ νὰ μὴν ἔλθει ἐπάνω μας ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ, ὅπως περιγράφεται στὸ γνωστὸ λδ' κεφάλαιο τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ γιὰ τοὺς κακοὺς ποιμένες τοῦ Λαοῦ Του. Κληρικὸς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ ἀλλότρια τῆς ἀποστολῆς του ἔργα δέν κάνει κακὸ μόνο στὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ συμπαρασύρει καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους Κληρικούς στὴν ἀπαξίωση. Παρὰ τὸ ὅτι ὁ λαὸς μας ἔχει ὀξυδέρκεια καὶ ὑψηλὴ νοημοσύνη, ἐν τούτοις σὲ ὄρες κρίσεως ὑπάρχει ὁ φόβος νὰ καοῦν μαζὶ μὲ τὰ ξερὰ καὶ τὰ χλωρὰ.

4. Βεβαιωμένα παραπτώματα Κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τυγχάνουν ἤδη ἀπὸ ἐτῶν τῆς δεούσης ἀντιμετώπισης μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ἱεροκανονικοῦ καὶ δικαιοῦ πειθαρχικοῦ καὶ σωφρονιστικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας μας. Παλαιότερα εἶχα καλέσει ἐκεί-

νους ἐξ ὑμῶν οἱ ὁποῖοι φέρεσθε ἀπὸ φημολογίες ἀναμεμιγμένοι σὲ δραστηριότητες ἀπάδουσες στὸ Ἱερὸ σχῆμα σας, νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ διορθωθῆτε. Προσέξατε, διότι δέν ὑπάρχουν πλέον ἄλλα περιθώρια ἀνοχῆς καὶ ἀναμονῆς. Δέν πρόκειται νὰ ἀδικήσω βεβαίως κανένα ἀπὸ σᾶς, ἐφ' ὅσον προσκομισθοῦν ἀποδείξεις ἀθωότητος, ἀλλὰ καὶ δέν θὰ ἀδικήσω καὶ τὴν Ἐκκλησία, διότι ἐπάνω καὶ πέρα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τὰ ἰδικὰ μας εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἀγνοὺς Κληρικούς... Λυποῦμαι, ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἀνάμεσά σας ὑπάρχουν ἀκόμη κάποιες ἐστίες ἠθικῆς σήψεως ποὺ ἐνοχλοῦν. Θὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ θὰ παταχθοῦν. Τὰ ἀποστήματα, ὅταν δέν θεραπεύονται μὲ τὰ θεραπευτικὰ ἐπιθέματα, χρειάζονται θερμοκαυστήρα.

5. Τὸ ζήτημα τῆς τακτικῆς καὶ συνεποῦς ἐπιτελέσεως τῶν λειτουργικῶν, ἀγιαστικῶν καὶ ἱεραποστολικῶν καθηκόντων σας εἶναι καιρίας σημασίας. Δέν εἶσθε ὑπάλληλοι, ὥστε νὰ ἐργάζεσθε μὲ ὠρᾶριον ἐργασίας ἢ ὅταν δέν ἔχετε ἐφημερίαν νὰ λείπετε ἀπὸ τὸν Ναὸν σας καὶ νὰ ἐμφανίζεσθε μόνον κατὰ τὴν ἐβδομάδα σας.

Ὁ Μακαριώτατος καὶ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὴν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς καὶ τὴν Ὑπουργὸ Παιδείας κατὰ τὸ ἐπίσημο γεῦμα γιὰ τὴν Ἡμέρα τῆς Ὁρθοδοξίας (20 Μαρτίου 2005).

Ἡ συνήθεια αὐτή, ὅπου παρατηρεῖται, εἶναι ἀπαράδεκτη. Ἐνας Ἱερεὺς τὴν ἑβδομάδα ἐνδεχομένως νὰ ἀναλαμβάνει τὴν τέλεση τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἀλλὰ ὁ Ναὸς καὶ οἱ Πιστοὶ ἔχουν ἀνάγκη καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐξυπηρετήσεις ἐκ μέρους σας καὶ δὴ καὶ μὲ τὸν καλύτερο καὶ εὐγενέστερο τρόπο, ἰδίως στὴν ἠλεκτρονικὴ ἐποχὴ στὴν ὁποία ζοῦμε, πού ὅλοι θέλουν νὰ ἐξυπηρετηθοῦν συντόμως λόγῳ ἐλλείψεως χρόνου. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀπαιτεῖται ἡ καθημερινὴ παρουσία ὄλων σας στὸν Ἱ. Ναὸ πού ὑπηρετεῖτε. Ἐὰν ἔτσι δέν συμπεριφερθεῖτε, κανεὶς δέν θὰ σᾶς δικαιώσει. Μὴ βλέπετε τὸ καθῆκον σας ὡς ἀγγαρεία καὶ μὴ ἀποφεύγετε τὶς Ἱερὰς Ἀκολουθίες, ἰδίως τώρα τῆ Μ. Τεσσαρακοστή. Ἐμπουτίσατε αὐτὴ τὴν περίοδο μὲ ἔκτακτες εὐκαιρίες συνάξεως τῶν πιστῶν π.χ. μὲ Ἀγρυπνίες, Εὐχέλαια στὸ Ναό, Παρακλήσεις, Ὁμιλίες κ.λπ.

6. Μὴ φείδεσθε κόπων γιὰ νὰ προσφέρετε πνευματικὴ τροφὴ στοὺς ἐνορίτες σας, πού διψοῦν. Καὶ μιλήσετε μαζί τους σὲ κάθε εὐκαιρία, στὸ σπίτι τους ὅταν σᾶς καλοῦν, στὶς ΕΣΜΑΓ, στὰ μεγάλα παιδιὰ τοῦ Κατηχητικοῦ, παντοῦ. Προγραμματίστε ἐκδηλώσεις πνευματικῆς οἰκοδομῆς, ἐνημερωστε τοὺς ἐνορίτες σας περὶ τοῦ συντελουμένου στὴν ἐνορία σας καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ μας κοινωνικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου, διαδῶστε τὴν ἀλήθεια καὶ μὴ περιμένετε μοιρολατρικὰ τὴν ἐκβαση τῶν γεγονότων. Ὁ λαὸς μας στὴ συντριπτικὴ του πλειονότητα ἀπέδειξεν ὅτι μᾶς στηρίζει, δέν ἔπαυσε νὰ ἐκκλησιάζεται, οἱ Ναοὶ μας γεμίζουν ἀπὸ κόσμο. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπόδειξη τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ τὴν ὁποία μᾶς περιβάλλει. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτὴ τὴν ἐμπιστοσύνη, νὰ τὴν ἐνισχύσουμε, νὰ πείσουμε τοὺς πάντες ὅτι δέν εἴμεθα ὅλοι μέσα στὴν Ἐκκλησία εὐτελισμένοι, ἀλλὰ ἐλάχιστοι. Βλέπετε ὅτι ἀνοιξαν οἱ πύλες τοῦ Ἁδου καὶ ξεχύθησαν οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ γιὰ νὰ μᾶς «συνιάσουν ὡς τὸ σίτον» (Λουκ. κβ', 21). Σκεφθῆτε τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν ἐκστρατεῖαν γιὰ τὴν πᾶταξη τῶν σκανδαλῶν καὶ τὴν τιμωρία τῶν ἐνόχων.

7. Τὰ λεγόμενα «τυχερά» εἶναι ζήτημα λεπτό. Σᾶς ἔγραψα ἀπ' ἀρχῆς ΜΗ ΖΗΤΑΤΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΟΣΟΝ. Δέν ἔχετε αὐτὸ τὸ δικαίωμα, οὔτε νὰ κάνετε διατίμησι τῶν μυστηρίων, οὔτε νὰ ἀπαιτῆτε νὰ σᾶς καταβάλλουν οἱ πιστοὶ ἀμοιβὴ γιὰ τὶς ἱεροπραξίες πού

τελεῖτε. Ὁ κόσμος ξέρει ὅτι ἀμείβεσθε ἀπὸ τὸ δημόσιο καὶ ἂν θέλει σᾶς δίδει κάτι ὡς «φιλότιμον», ὡς ἀνέκαθεν ἐλέγοντο οἱ προαιρετικὲς αὐτὲς εἰσφορές, τὰ φιλοδωρήματα τῶν πιστῶν στοὺς Ἱερεῖς των, οἱ ὁποῖες δὲ εἶχαν, οὔτε καὶ ἔχουν τὴν ἐννοίαν τῆς ἀμοιβῆς ἐναντι τῆς προσφερθείσης ἐξυπηρετήσεως, διότι τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου δέν εἶναι ἐπάγγελμα ἀλλὰ ἀποστολή, τοῦ δικαίωματος τῆς ἀξιοπρεποῦς ἀπλῶς συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρεχομένης ὀλοσχεροῦς ἀφιερώσεως αὐτοῦ. Ἐπομένως ὅταν ἐρωτᾶσθε ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τί πρέπει νὰ προσφέρουν, πρέπει νὰ ἀπαντᾶτε. «Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΚΑΙ ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ». Μὴ παραθεωρήσετε τὴν ἐντολὴ μου αὐτή. Θὰ εἶμαι πολὺ αὐστηρὸς σὲ καταγγελίες περὶ τοῦ ἀντιθέτου. Μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες, καὶ βέβαια καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅταν παρίστανται σὲ ἱεροπραξίες δέν λαμβάνουν κανενὸς εἵδους ἀμοιβῆ. Τοῦτο, ὡς πρὸς ἐμέ, ἴσχυεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πού ἐξελέγην Μητροπολίτης, ἀλλὰ καὶ τώρα πού εὐρίσκομαι κοντὰ σας. Ἐδῶ στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ μας κανενὸς εἵδους ἀμοιβῆ δέν πρέπει νὰ δίδεται γιὰ τὴν παράστασι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἢ τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ σὲ πανηγύρεις Ναῶν. Παρακαλῶ αὐτὴ μου ἡ ἐντολὴ νὰ τηρηθῆ ἐπακριβῶς. Ἐχει μείνει πρὸς μελέτη ἀπὸ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ πού συνηστήθη ἀπὸ τὴν ΔΙΣ τὸ ζήτημα τῶν σχολαζόντων Ἀρχιερέων, πού καλοῦνται νὰ τελέσουν μία ἱεροπραξία ἂν δηλ. αὐτοὶ θὰ ἀμείβονται ἢ ὄχι, δεδομένου ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν αὐτὸν μόνον ἔχουν ὡς πόρον ζωῆς. Τὴν ἀπόφαση τῆς ΔΙΣ θὰ σᾶς γνωρίσουμε προσεχῶς μόλις ληφθῆ.

8. Μὴ ζῆτε προκλητικὰ καὶ μὴ ἀσχολεῖσθε μὲ τὸ θησαυρισμὸ ὑλικοῦ πλοῦτου. Βέβαια εἴσθε οἰκογενειάρχες οἱ περισσότεροι καὶ ἔχετε ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στὰ παιδιὰ σας. Κανεὶς δέν θὰ σᾶς μεμφθῆ ἐπειδὴ φροντίζετε γι' αὐτὰ ὅπως κάνει κάθε καλὸς γονεὺς μέσα στὰ ὄρια τῆς λογικῆς καὶ τῆς εὐπρέπειας. Οἱ ὑπερβολές ὅμως σκανδαλίζουν καὶ δημιουργοῦν παράπονα καὶ αὐστηρὲς κριτικὲς γιὰ ὄλους μας. Δέν νοεῖται ὁ Ἐφημέριος μιᾶς Ἐνορίας, ἔστω καὶ τῶν Ἀθηνῶν, νὰ ἐμφανίζεται νεόπλοτος, μὲ ἰδιοκτησίες πού δέν δικαιολογοῦνται, καὶ μὲ ζωὴ πολυτελῆ καὶ κοσμικὴ πού δέν ἐπιτρέπεται. Μὴ ἐκτίθεσθε γυρνώντας μὲ πολυτελῆ αὐτοκίνητα. «μὴ θησαυρίζετε θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς» (Ματθ. στ', 19), μὴ

σκανδαλίζετε τὸ Ποίμνιό σας μὲ τὸ νὰ συλλέγετε χρήματα καὶ τίποτε ἄλλο. Ὁ λαὸς μας δὲν εἶναι ἄδικος. Δέν σᾶς θέλει νὰ στερεῖσθε, ἀλλὰ καὶ δέν ἀνέχεται νὰ ζῆτε μὲ πολυτέλεια, θέλει νὰ συντηρεῖσθε εὐπρεπῶς. Εἶπα πρὸ ἡμερῶν σέ λόγο μου γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο ὅτι πρέπει νὰ ζεῖ «σέ γυάλινο σπίτι». Τὸ αὐτό, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἰσχύει καὶ γιὰ σᾶς. Σήμερα πολὺς κόσμος ἄρχισε νὰ στερεῖται, τὸ ὄριο τῆς φτώχειας ἐγγίζει πολλὰ νοικοκυριά. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ συντρέξῃ τὸν φτωχό, νὰ δώσῃ στὸν ἀνήμπορο, νὰ ἐπουλώσῃ πληγές καὶ ὄχι νὰ φαίνεται ὅτι ἐκμεταλλεῖται τὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου. Μή, σᾶς ἱκετεύω, δίδετε τροφή σέ οἰκονομικὰ σκάνδαλα, σεβασθῆτε τὸ ἱερό χρῆμα τοῦ Ναοῦ σας, ἐστὲ ἀγρυπνοὶ φύλακες τῆς διαφάνειας. Τὰ σκάνδαλα γενικῶς καὶ δὴ καὶ τὰ οἰκονομικὰ ὁ Λαὸς δέν τὰ συγχωρεῖ ποτέ ἰδίως μάλιστα σέ μᾶς. Δέν ἀνέχεται νὰ ζοῦμε πολυτελῶς καὶ πάνω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ μέσου Ἑλληνα. Δέν μᾶς συγχωρεῖ νὰ ἔχουμε ὑψηλές καταθέσεις πού ἢ προέλευσή των δέν δικαιολογεῖται. Ἡ φιλαργυρία εἶναι εἰδωλολατρία.

9. Ἄν τὰ προηγούμενα ἰσχύουν γιὰ τοὺς ἐγγάμους Ἱερεῖς, ἰσχύουν μὲ τὸ παραπάνω γιὰ τοὺς ἀγάμους. Οἱ ἀγάμοι ἔχετε δώσει φρικτοὺς

ὄρκους ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι θὰ τηρήσετε ἀκτημοσύνη σέ ὅλη σας τὴ ζωή, καὶ ὑπακοή καὶ παρθενία. Γιατί λοιπὸν ἐπιδίδεσθε πολλοὶ ἀπὸ σᾶς στὸν ἀδικαιολόγητο πλουτισμό; Γιατί σκανδαλίζετε τὸ λαὸ μὲ τὶς κοσμικὲς σας ἐπιδόσεις; Γιατί ὀρισμένοι συμπεριφέρεθε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους σέ ἡλικία συναδέλφους σας μὲ ἐγωισμό καὶ ἔπαρση; Γιατί κάνετε παρέες πού δέν σᾶς συνιστοῦν; Γιατί δέν παραμένετε προσηλωμένοι ἀποκλειστικὰ στὰ πνευματικὰ σας ἔργα; μὲ αὐτὰ πού γράφω ἐδῶ δέν θέλω νὰ ἐξαιρέσω καὶ τοὺς ἐγγάμους, πολλοὶ τῶν ὁποίων φανερώουν παρεμφερῆ συμπτώματα. Ξέρω ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ σᾶς προσφέρετε στήν Ἐνορία σας πολὺτιμες ὑπηρεσίες σέ ὅλους τοὺς τομεῖς. Καὶ ὅτι ἔχετε ἀνεπίληπτον βίο. Γι' αὐτὸ καὶ σᾶς ἔχω κατ' ἐπανάληψη ἐπαινέσει γι' αὐτὰ. Ὁμιλῶ ἐδῶ γιὰ ἐκείνους, τοὺς ὀλίγους, πού ἔχουν λησμονήσῃ τὴν ἀποστολήν των, πού τοὺς ἐνδιαφέρει μόνον ἢ ἐπίδειξη, τὰ φανταχτερὰ ἄμφια, ἢ κομπορρημοσύνη. Ποῦ εἶναι ἡ ταπείνωση πού ὑψώνει τὸν ἄνθρωπο; Τὰ ἀξιώματα παντοῦ, ἀλλὰ καὶ στήν Ἐκκλησία, ὅταν δίδονται σέ ἀνώριμους ἀνθρώπους, γεννοῦν τυφωση καὶ ἀλαζονεία. Ἀντίθετα ὅταν τὰ ἀξιώματα κατέχουν σοβαροί, ὑπεύθυνοι καὶ μετρη-

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν ἐνθρόνιση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Πατρῶν (2 Ἀπριλίου 2005).

μένοι σέ όλα των ἄνθρωποι, μέ ὑψηλό ἦθος καί φρόνημα ταπεινὸ καί ἐκκλησιαστικὸ, ἔστω καί νέοι, συμβάλλουν στό νά γίνονται ἀποδεκτοὶ καί σεβαστοὶ ἀπό ὄλους οἱ κάτοχοι των. Σ' αὐτοὺς ἰσχύει τὸ τοῦ Ἁπ. Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεον «*Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω*» (Α' Τιμοθ. δ', 12). Μερικοὶ ἀπὸ σᾶς, ἔγγαμοι ἢ ἄγαμοι, ἐλάβετε κάποιον ὀφθίκιο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, σέ νεαρή ἡλικία, καί ἔνεκα αὐτοῦ προΐστασθε παλαιότερων κατὰ τὰ πρεσβεῖα συναδέλφων σας, σπανίως δέ καί γερόντων. Προσπαθήστε λοιπὸν νά δικαιοῦσθε μέ τὸ ἦθος, τὴν σοβαρότητα, τὴν πνευματικότητά σας, τὴν τιμὴ πού σᾶς ἔκανε ἡ Ἐκκλησία. Φθάσατε σ' αὐτὸ τὸ ὕψος καί κανεὶς δέν θά σᾶς ἀμφισβητήσῃ τὴν πρωτοκαθεδρία στὴ λειτουργικὴ συναξή. Μὴ παραθεωρεῖτε τοὺς συμπρεσβυτέρους σας. Ρυθμίσατε τὰ τοῦ προβαδίσματος στὶς Ἱ. Ἀκολουθίες μέ κάποιαν ἐλαστικότητα, πρὸς τιμὴν ἐνίστοτε καί τῶν λοιπῶν συνεφημερίων σας. Μάθετε νά παραχωρεῖτε τιμὴν καί στοὺς ἄλλους, χωρὶς νά καταστρατηγεῖτε μονίμως τὴν καθιερωμένη τάξη τῆς Ἐκκλησίας. Θεωρῶ ὅτι θά ἦταν πολὺ τιμητικὸ γιὰ σᾶς, ἂν κάποιες φορές δίδατε τὸ προβαδίσμα οἱ νεαροὶ Ἀρχιμανδρίτες ἢ οἱ Πρωτοπρεσβύτεροι καί σέ κάποιον σεβασμιο ἱερέα πού δέν ἔχει ὀφθίκιο, ἀλλὰ ἐργάζεται ἐπὶ πολλὰ χρόνια στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Συμπεριλάβατε στοὺς συνεργάτες σας, οἱ Πρόεδροι, πρωτίστως τοὺς συνεφημερίους σας, καθιστώντας τοὺς κοινωνοὺς τῶν προβλημάτων τοῦ τομέως σας ἢ τῆς Ἐνορίας σας ἐν γένει. Θέσατε κριτήριον τῶν πράξεων σας τὴν ἀγάπη. Αὐτὴ συνιστᾷ τὴν πῶς μεγάλη δύναμη στὸν κόσμον. Καί τὴν ταπεινώσει πού ὑψώνει. Προσέξατε. Ρυθμίσατε τὰ καθ' ὑμᾶς ὅπως πρέπει, ἀντιληφθῆτε τί γίνεται δίπλα σας καί μὴ φέρετε ποτέ σέ δύσκολη θέση τὴν Ἐκκλησία, πού κανένας λόγος δέν ὑπάρχει γιὰ νά φορτῶνται τὰ δικά μας πάθη.

10. Τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας ὄλων μας εἶναι ἡ πνευματικότητά μας. Ὅταν εἶσαι πνευματικὸς ἄνθρωπος καί διαπνέσαι ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια καί τὸν ἀποστολικὸ ζῆλο, κανένας ψόγος δέν μπορεῖ νά σέ ἐγγίσει. Ἡ πνευματικότητά σου ὑποδεικνύει πῶς νά φερθεῖς, πῶς νά μιλήσεις, πῶς νά ἐνεργήσεις. Χωρὶς πνευματικότητα ὁ λόγος σας δέν εἶναι «*ἀλατι ἡρτυμένος*» (Κολασ. δ', 6), ἀλλὰ «*κερὸν ρῆμα*» (Σ. Σολ. α', 2). Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ἔχετε

ἰδιαίτερη ἐπίδοση σέ καταδικαστέες συνήθειες, ὅπως «*τὸ ἀργὸν ρῆμα*» (Ματθ. ιβ', 36). Ἀσχολεῖσθε μέ πολλὰ καί ποικίλα, πάντως ὄχι μέ ἐκεῖνα μέ τὰ ὅποια ἔπρεπε νά ἀσχολεῖσθε. Συκοφαντίες καί κακοῦθιες δέν θά παύσουν νά χαλκεύονται, ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια θά λάμψει ἀργὰ ἢ γρήγορα. Ἡ πνευματικότητά, ὅπου ὑπάρχει, λειτουργεῖ καί ὡς ἀσπίδα ἀκαταμάχητη ἐναντι ἀδίκων προσβολῶν καί ἐπιθέσεων. Πολλοὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ κατηγορήθησαν καί ἐσυκοφαντήθησαν. Ἀλλὰ γρήγορα οἱ συκοφάντες ἀπεκαλύφθησαν καί ἡ ἀλήθεια διέλαμψε. Μὴ φοβεῖσθε τοὺς συκοφάντες ἐφ' ὅσον εἶσθε προσηλωμένοι στὰ καθήκοντά σας. Φοβηθῆτε τὸ Θεό, ὅποτε τίποτε κακὸ δέν μπορεῖ νά σᾶς κάνει ἄνθρωπος. «*Κύριος φωτισμὸς μου καὶ σωτὴρ μου... τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;*» (Ψ. κστ', 1).

Ἄδελφοί μου, Παιδιά μου,

Σᾶς ἔγραψα τὰ λόγια αὐτὰ ἀπὸ πόνο καί μέριμνα γιὰ τὴ διόρθωση ὄλων μας. Ὁ τυφὸν πού μᾶς ἐπληξε δέν πέρασε ἀκόμη καί τὰ ἀπόνερά του θά τὰ δοκιμάζουμε γιὰ πολὺ καιρὸ. Ὅμως «*οὐδὲν κακὸν ἀμιγές καλοῦ*». Σὰν καλοὶ φιλόσοφοι πρέπει νά συναγάγουμε τὰ καλὰ συμπεράσματα μας. Νά διδαχθοῦμε ἀπὸ τὰ λάθη μας, νά διορθώσουμε τὶς συμπεριφορές μας, νά μετανοήσουμε γιὰ τὰ πάθη μας, νά ταπεινωθοῦμε, νά γίνουμε προσεκτικότεροι, νά βάλουμε μιὰ νέα ἀρχή «*τοῖς μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθάνομενοι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι*» (Φιλ. γ, 13). Αὐτὸ ζητεῖ τώρα ἀπὸ ἐμᾶς ὁ Θεός, αὐτὸ θέλει καί ὁ λαὸς Του. Κάνετε καί σεῖς τὴν αὐτοκριτικὴ σας καί λάβετε θαρραλέες ἀποφάσεις γιὰ τὸ ἐφεξῆς μέλλον. Μὲ τίς σκέψεις μου σ' αὐτὴ τὴν ἐπικοινωνία μας σᾶς ἔρριψα μερικὲς ιδέες. Ἀσφαλῶς ἔχετε καί σεῖς πολλές ἄλλες. Ἐπιστρατεῦσατε τὴν ἀγάπη σας πρὸς τὸ Θεὸ καί τὴν Ἐκκλησία μας, καί ἐπιβεβαιώσατε τὴν πνευματικὴν μας σχέση, πατρὸς καί υἱοῦ, πρὸς διάνοιξη διεξόδων γιὰ μιὰ νέα δημιουργικὴ πορεία πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Μέ πατρικὲς εὐχὲς καί ἐν Χριστῷ ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

9 Ματίου 2005

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ἡ ἔννοια τοῦ Προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος**Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου***«Ὁρατῶν τε πάντων»*

Σέ ὄλους εἶναι γνωστό τὸ προπατορικό ἀμάρτημα δηλ. ἡ ἀνυπακοή ἢ ἡ ἀνταρσία τοῦ ζεύγους τῶν Πρωτοπλάστων μέσα στὸν παράδεισο. Χρειάζεται ἐδῶ ὅμως νὰ διευκρινίσουμε μερικὰ βασικὰ σημεῖα γιὰ νὰ ἀποφύγουμε παρανοήσεις.

α) Ἄρσεν καὶ θῆλυ

Κατ' ἀρχὴν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο, πρῶτα τὸν ἄνδρα καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἄνδρα, τὴ γυναῖκα. *«Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς»* μᾶς βεβαιώνει ἡ Ἁγ. Γραφή. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στὴ σκέψη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ δημιουργία τῆς γυναῖκας πρυτάνευσε ἡ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶναι ὁ ἄνθρωπος δηλ. ὁ ἄνδρας μόνος του πᾶνω στὴ γῆ. Τὸ κοινωνικό στοιχεῖο ἐδῶ κυριαρχεῖ καὶ ἡ κοινωνία μὲ τὸ ἄλλο φύλο γίνεται ταυτόχρονα μίᾳ δύναμη ζωῆς πού συντηρεῖ ὕστερα καὶ διαιώνει τὴ ζωὴ, πάλιν κατὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ: *«αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς»* (Γεν. 1,28). Στὰ δύο φύλα ὁ Θεὸς ἔδωσε σέ μικρογραφία τὶς δικές του ιδιότητες. Πρῶτες ἀπὸ αὐτές τὸ λογικὸν καὶ τὸ αὐτεξούσιον. Τὸ ἓνα σημαίνει τὴ δύναμη τῆς σκέψης καὶ τὸ ἄλλο τὴ δύναμη τῆς ἐλευθερίας. Ἡ «εἰκόνα» τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο ὑποδηλώνει τὴ δυνατότητα του νὰ ζήσει μέσα στὸ Θεό, ἐνῶ ἡ «ὁμοίωση» σημαίνει τὴ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς δυνατότητας. Ὁ Ὀριγένης παρατηρεῖ: *«Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴν τιμὴ τῆς εἰκόνας στὴν πρώτη του δημιουργία, ἀλλὰ ἡ πλήρης τελείωση στὴν ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ θὰ τοῦ παρασχεθεῖ στὴ συντέλεια τῶν πάντων»*. Ὁ ἁγ. Εἰρηναῖος λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος στὴν πρώτη του δημιουργία ἔμοιαζε μὲ ἓνα μικρὸ παιδί, ἦταν ἀθῶος καὶ ἰκανὸς νὰ ἀναπτυχθεῖ σέ μιὰ πνευματικὴ ὄντοτητα. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀνάπτυξη δὲν ἦταν ἀναπόφευκτη ἢ αὐτόματη. Περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὸν ἐλεύθερη βούλη-

ση τοῦ ἄνθρωπου. Ὁ ἄνθρωπος σὰν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δὲν μπορούσε νὰ γίνεῖ ἀντικείμενο ἐκβιασμοῦ, οὔτε πρὸς τὸ καλὸ, οὔτε πρὸς τὸ κακὸ, ὅπως τὸ γνωρίζουμε σήμερα. Ἔτσι μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ Θεὸ τὸν προσανατολισμὸ πρὸς τὴν τελείωση, τώρα ἔπρεπε νὰ τον ἐφαρμόσει ἀξιοποιώντας τον.

β) Ἡ σχέση ἀνάμεσα σέ ἄνδρα καὶ γυναῖκα

Ὅπως εἶδαμε ὁ ἄνδρας δὲν ἦταν ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Καὶ οἱ δύο μαζί ἐπλάσθησαν γιὰ νὰ ἔχουν κοινωνία μεταξύ των. Τὸ «κατ' εἰκόνα» περιλαμβάνει καὶ τὸ στοιχεῖο αὐτό, μιὰ καὶ ὁ Θεός, εἰκόνα τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι ἓνα πρόσωπο, ἀλλὰ τρία. Ἡ τριαδικότητα εἶναι μιὰ κοινωνικότητα καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνικότητα σφραγίζει τὸν κάθε ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῆ κοινωνικά δηλ. ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν κατάσταση τῶν ἄλλων καὶ συμμετέχει στὴ χαρὰ καὶ στὴ λύπη των. «Κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξη εἶναι μοναδική, ἀλλ' ὅμως ὁ καθένας μέσα στὴ μοναδικότητα ἔχει δημιουργηθεῖ γιὰ νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἄλλους» (Καλλίστου Γουέαρ: Ὁ ὀρθόδοξος δρόμος σ. 62) Μέσα στὸν παράδεισο ὁ Θεὸς τοποθετεῖ τὸ πρῶτο ἀνθρώπινο ζευγάρι καὶ τοῦ δίνει ὁδηγίες: νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ φυλάει τὸν κῆπο τῆς Ἐδέμ. Σ' αὐτὴ τὴν πρώτη φάση ἡ ἐργασία δὲν εἶναι κατὰρα, ἀλλὰ εὐλογία, δὲν εἶναι «δουλειὰ» δηλ. δουλεία, ἀλλὰ δημιουργία. Ὁ ἄνθρωπος διασώζει ἔτσι τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, παραμένει πρόσωπο.

γ) Ἡ αὐτοδύναμη, χωρὶς Θεό, ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου

Ταυτόχρονα, καὶ πάντα σύμφωνα μὲ τὴ βιβλικὴ διήγηση, ἡ γῆ προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τοὺς καρπούς της. Ὅλα τὰ δένδρα καρποφοροῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος τρώει καὶ ἀπολαμ-

βάνει. Ὅμως ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ μὴ γευθεῖ ποτέ τὸν καρπὸ ἐνὸς δένδρου ποὺ βρίσκεται στὸ κέντρο τοῦ παραδείσου. Ὅτι τρῶει ὁ ἄνθρωπος εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ τὸ δίδει ὁ Θεός. Ἐπομένως καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ὕλικὴ κίνηση τῆς τροφῆς φέρνει τὸν ἄνθρωπο σὲ σχέση μὲ τὸ Θεό, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν ἔφερε σὲ σχέση μὲ τὴ φύση. Ὅλα αὐτὰ ἐξελίσσονται μέσα σὲ κλίμα ἐλευθερίας, δὲν ὑπάρχει ἀναγκαῖα ἢ ἐπιβεβλημένη κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεό, μὲ τὸν συνάνθρωπο καὶ μὲ τὴ φύση. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶχε ἀπὸ τότε τὴ δυνατότητα νὰ κάνει διαφορετικὴ χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας του καὶ νὰ πραγματώσει μὲν τὴν κοινωνία μὲ τὸν ἄνθρωπο ἢ τὴ φύση, ἀλλὰ ὄχι σὰν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ αὐθόπαρκα, ἀπὸ μόνη τὴν κτιστὴ φύση του καὶ μόνο. Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως μέσα στὴ μέση τοῦ παραδείσου εἶναι τὸ σύμβολο αὐτῆς τῆς δυνατότητας. Ἡ βρώση τῶν καρπῶν του δὲν συνιστᾷ κοινωνία καὶ σχέση μὲ τὸ Θεό. Ἀντιπροσωπεύει τὴ δυνα-

τότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ πραγματοποιήσῃ στὴ ζωὴ του τὴν κοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ Θεό καὶ χωρὶς αὐτόν. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πρόσωπο μεταμορφώνεται σὲ ἄτομο. Τὸ «καλὸν» καὶ τὸ «κακὸν» στὸ ἀπαγορευμένο δένδρο δὲν ἔχει τὴ χρησιμοθηρικὴ ἔννοια ποὺ δίνουμε στοὺς ὄρους αὐτοὺς σήμερα. Σημαίνει τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο, ἐπειδὴ ἀνεξαρτοποίηση ἀπὸ τὸ Θεό σημαίνει θάνατο καὶ κοινωνία μαζί του σημαίνει ζωὴ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ προειδοποίησις τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφῆς: ὅταν θὰ φᾶτε ἀπὸ τὸν καρπὸ αὐτοῦ τοῦ δένδρου θὰ πεθάνετε. Ἐδῶ δὲν εἶναι μιὰ ἀπειλή, ὅπως θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσει κάποιος. Εἶναι μιὰ πρόγνωση καὶ μιὰ προειδοποίησις γιὰ κάτι ποὺ ἀναπόφευκτα ἔρχεται σὰν συνέπεια ὕστερα ἀπὸ μιὰ αἰτία. Σημαίνει τὴ σχέση αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ εὐθύνη τῶν πρωτοπλάστων εἶναι πλήρης. Κανεὶς δὲν θὰ μπορέσει νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτὴν ὅταν ἔχουν τὴν τόσο κατηγορηματικὴ προειδοποίησις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δημιουργία τῆς Εὔας ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Ἀδάμ, Μουρεάλε Σικελία.

Παρά ταῦτα οἱ πρωτόπλαστοι περιφρονοῦν τὴν προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ καὶ παραβαίνουν τὴν ἐντολὴ του. Κάποιο ἐλαφρυντικό εἶναι ἡ ἐμφάνιση τοῦ ὄφους. Τὸ φίδι εἶναι ἡ παρεμβολὴ τοῦ διαβόλου, τῆς ἐπαναστατημένης αὐτῆς ὑπαρξῆς ποὺ εἶναι αὐτοκαταδικασμένη νὰ διαιωνίζει τὸ θάνατο. Ἡ Εὐὰ ἐλκύεται ἀπὸ τὸ φίδι, ἀλλὰ τίποτε δὲν τὴν ἐμπόδιζε νὰ μὴν ὑποκύψει. Καὶ αὐτὴ παρασύρει τὸν Ἀδάμ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τίποτε δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἀντισταθεῖ. Καὶ οἱ δύο ὑπέκυψαν στὸν πειρασμὸ τῆς ἰσοθείας καὶ τῆς αὐτοθέωσης καὶ γεύθηκαν τὸν καρπὸ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ὑπαρκτικῆς αὐτοτέλειας. Ἔτσι συντελεῖται ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ὑπαρξῆς του.

δ) Ἡ πτώση ὡς καρπὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου

Ἡ πτώση αὐτὴ εἶναι καρπὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησε ρομπὸτ ποὺ νὰ τὸν ὑπακούουν τυφλά. Κάτι τέτοιο θὰ ἐσήμαινε ἀναίρεση τῆς εἰκόνας του. Δίχως ἐλευθερία βέβαια δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀμαρτία. Ἀλλὰ καὶ δίχως ἐλευθερία δὲν θὰ ἦταν ὁ ἄνθρωπος εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸ Θεὸ μὲ μιὰ σχέση ἀγάπης. Οἱ συνέπειες τῆς πτώσης εἶναι γνωστές: ἡ ἀπόρριψη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς θεϊκῆς σχέσης, ἡ στροφὴ ἀπὸ τὸ θεοκεντρισμὸ στὸν ἐγωκεντρισμὸ. Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ἔπαψε ὁ ἄνθρωπος νὰ βλέπει τὸν κόσμον σὰν δῶρο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ σὰν ἰδιοκτησία του καὶ νὰ τὸν μεταχειρίζεται ἀνάλογα. Ἔτσι πιᾶσθηκε στὸν φαῦλο κύκλο τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς ἡδονικῆς του ἱκανοποίησης, ὁ κόσμος ἔγινε σκοτεινὸς καὶ ὅλη ἡ φύση ἄρχισε νὰ συστενάζει μαζὶ του. Ὅλα γύρω του τώρα παίρνουν διαφορετικὲς διαστάσεις. Πρῶτα πρῶτα ἀμέσως, μᾶς λέει ἡ Γραφή, οἱ δύο πρωτόπλαστοι εἶδαν ὅτι ἦταν γυμνοί. Μὰ γυμνοὶ ἦταν καὶ πρὶν ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τοὺς ἐνοχλοῦσε. Τώρα ὅμως καταλαβαίνουν ὅτι τὰ βλέμματα τοῦ ἄλλου ποὺ πέφτουν ἐπάνω τους δὲν εἶναι βλέμματα ἐνὸς προσώπου ποὺ ἀγαπάει, ἀλλὰ ἐνὸς ξένου, ποὺ βλέπει τὸν ἄλλον σὰν ἀντικείμενο ἡδονῆς καὶ μόνο. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς πτώσης ἡ ζωὴ παύει νὰ στο-

χεύει στὴν ἀγάπη καὶ στοχεύει στὴν ἀτομικὴ ἀνάγκη, ἡ ἀλλοίωση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι προφανῆς. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία ὑποτάσσεται στὴν ἀτομικὴ ἀνάγκη καὶ ὁ θάνατος χωρίζει ἐφεξῆς τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ.

Ἡ ἐμφάνιση τῆς ἐνοχῆς συνιστᾶ ἄλλη συνέπεια τῆς πτώσης, καθὼς καὶ ὁ ἀγὼν γιὰ τὴν αὐτοδικαίωση. Ὁ Ἀδάμ φοβᾶται τώρα τὸ Θεὸ, καὶ δικαιολογεῖται, ρίπτοντας τὰ βάρη στὴν Εὐὰ. Ἡ αὐτοάμυνα εἶναι δεῖγμα τῆς πτώσης, εἶναι ἀγωνία μπροστὰ στὸ θάνατο. Ἡ τιμωρία δὲν εἶναι ἐκδίκηση τοῦ Θεοῦ γιατί ὁ Θεὸς δὲν εἶναι τιμωρός. Εἶναι ὁ καρπὸς τῆς παρακοῆς. Αὐτὴ ἡ παρακοὴ φορτώνει τώρα τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ δεινὰ: εἶναι ἡ ἀχρείωση τῆς εἰκόνας. Ἀχρείωση βέβαια δὲν σημαίνει πλήρη καταστροφή, ἀλλὰ ἀμαύρωση. Γεννιόμαστε δηλ. ὅλοι μας μέσα σ' ἓνα κλίμα ὅπου εἶναι εὐκόλο νὰ κάνεις τὸ κακὸ καὶ δύσκολο νὰ κάνεις τὸ καλόν. Ὅλοι βαρυνόμαστε μὲ τὴν προπατορικὴ ἐνοχῆ. Μερικοὶ διερωτῶνται εἶναι τάχα δίκαιο αὐτό; Ἡ ἀπάντηση εἶναι οἱ ἄνθρωποι φτιαγμένοι κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἀλληλοεξαρτῶνται καὶ εἶναι συγκληρονόμοι. Κανεὶς ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἓνα νησί. Εἴμαστε ἀλλήλων μέλη (Καλ. Γουέαρ: ὅπ. παρ. σ. 73).

Πῶς θὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὸν κλοιὸ αὐτό; Ὅταν πέφτουμε πέφτουμε μόνοι μας, ἀλλὰ κανεὶς δὲν σώζεται μόνος του, παρατηρεῖ ὁ Ἄλ. Κομιακώφ. Στους Ἀδελφοὺς Καραμάζοφ ὁ Στάρετς Ζωσιμᾶς λέει ὅτι ὁ καθένας μας εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὸν καθένα καὶ γιὰ τὸ κάθε τί: «Υπάρχει μόνο ἓνας δρόμος γιὰ τὴ σωτηρία καὶ αὐτὸς εἶναι τὸ νὰ καταστήσεις τὸν ἑαυτὸ σου ὑπεύθυνος γιὰ τὶς ἀμαρτίες ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Μόλις νιώσεις ὑπεύθυνος γιὰ ὅλη τὴν ἀμαρτωλότητα, γιὰ τὸ κάθε τί καὶ γιὰ τὸν καθένα, θὰ δεῖς ἀμέσως ὅτι ἔτσι εἶναι τὰ πράγματα καὶ ὅτι σὺ πρέπει νὰ κατηγορηθεῖς γιὰ τὸν καθένα καὶ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα». (Καλ. Γουέαρ π. παρ. σ. 74). Ἔτσι φθάνουμε στὴν κάθαρση τῆς τραγωδίας. Ἀπάντηση στὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα εἶναι ἡ σάρκωση τοῦ Θεοανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

του Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας,
της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σπουδή της Όρθόδοξης Θεολογίας και έξειδικεύσεις

Όπωςδήποτε οι Θεολογικές μας Σχολές και σπουδές θεραπεύουν και καλλιεργούν την Όρθόδοξη Θεολογία βασισμένη στον άποκαλυφθέντα λόγο του Θεού, έρμηνευμένο ιστορικά και άποτυπωμένο συστηματικά. Διατηρούν την άρρηκτη σχέση τους με την Όρθόδοξη Έκκλησία και την πράξη Της. Άν οι θεολογικές μας Σχολές διατηρούν τον όμολογιακό τους χαρακτήρα δέν είναι γιατί έκλαμβάνουν την Όρθοδοξία ως μία άπό τις πολλές ύπάρχουσες Όμολογίες αλλά γιατί όμολογούν τον δεσμό τους με την παράδοση της όρθόδοξης καθολικής Έκκλησίας και έκλαμβάνουν την Θεολογία ως έκκλησιαστικό χάρισμα. Τουτό ώθει την Θεολογία νά διαλέγεται και νά εισέρχεται σέ κοινωνία και έπικοινωνία με τον σύγχρονο άνθρωπο, την κοινωνία, τις έπιστήμες και τον κόσμο. Ό θεολογικός λόγος μεταπλάθεται σέ θεολογική γλώσσα, ή όποία έμπλουτίζεται και με τους θησαυρούς των άλλων γλωσσών των έπιστημών του ανθρώπου. Η θεολογία τελικά γίνεται «πέρασμα» στον κόσμο. Ξεφεύγει, δηλαδή, άπό τον κακώς έννοούμενο χαρακτηρισμό της θεολογίας ως «άκαδημαϊκής» ένασχολήσεως, ως άπόμακρης, δηλαδή, άπό τά πράγματα διατριβής και έπιχειρεί ό λόγος της νά είναι έμπρακτος και ή πράξη της έλλόγιμη.

Αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω βοηθούν ώστε ή Όρθόδοξη Θεολογία, ή όποια καλλιεργείται στις Θεολογικές μας Σχολές και ή διδασκαλία της ή όποια διαμορφώνεται στο πρόγραμμα σπουδών τους, νά μήν παραμείνει στεγανή και άδιάβροχη αλλά νά διατηρήσει την άνοικτότητά της προς πāsαν κατεύθυνση: των άλλων Θεολογιών, των άλλων θρησκειών, των άλλων έπιστημών, πολιτισμών και τεχνών. Και αυτό βέβαια θά γίνει με βάση τις συγκεκριμένες άρχές της πρόσληψης, της συνεργίας, της έμπειρίας και της φιλοκαλίας.

Μία τέτοια αντίληψη οδηγεί στην υιοθέτηση του τριπλού αξιώματος των σύγχρονων πανεπιστημίων που είναι ή έρευνα, ή διδασκαλία και οι έφαρμογές.

Η διδασκαλία δέν μπορεί νά είναι μία άπό καθέδρας και νά άρκείται σέ μία μόνο στις πανεπιστημιακές αίθουσες διεξαγωγή της διδασκαλίας. Άπαιτείται ή συμμετοχή και συνεργασία των φοιτητών και φοιτητριών στη διδακτική διαδικασία, κάτι που τους προετοιμάζει ως μέλλοντες και μέλλουσες διδάσκοντες και διδάσκουσες. Όφείλει το πρόγραμμα νά φροντίσει με εκπαιδευτικές και ποιμαντικές έπισκέψεις έπί τόπου νά διεγείρει το ένδιαφέρον τους για μάθηση: νά καλλιεργεί την έρευνητική και συγγραφική έφεσή τους με την έκπόνηση φροντιστηριακών έργασιών και τη συμμετοχή τους σέ έρευνητικά προ-

γράμματα· να προσελκύει την προσοχή τους με την προβολή όπτικοακουστικών προγραμμάτων και τη σύνδεσή τους με το διαδίκτυο.

Όσον αφορά στα «νέα» προγράμματα πιθανόν μιὰ αναδιάρθρωση ή αναδιάταξη τῶν τομέων να προσέφερε καλύτερες λύσεις στο Πρόγραμμα. Ἀκόμη, ή διαφοροποίηση σε μαθήματα κορμού και ἐπιλογής (ή και ή εισαγωγή ἐλευθέρων μαθημάτων) και ὁ καθορισμός τῶν προαπαιτουμένων βασικῶν μαθημάτων θα διευκόλυνε στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις, ἂν μάλιστα προηγείτο ἕνας προπαιδευτικός κύκλος μαθημάτων γλωσσικῶν, μεθοδολογίας, ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν. Κατά τη γνώμη μου συνιστᾶται ή δημιουργία ἑνὸς ἄτυπου Τομέα πού θα διαχειρίζεται τὸν κύκλο τῶν προπαιδευτικῶν μαθημάτων. Μποροῦν ὅμως να παραμείνουν διεσπαρμένα ὅπως ἔως τώρα στους διαφόρους Τομεῖς.

Θὰ χρειαστῆ ἐπίσης ἀναθεώρηση τοῦ ἐνδεικτικοῦ προγράμματος σπουδῶν ὥστε να ὑπάρξει μία λογική ἀκολουθία στη σειρά, ἀφοῦ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη ή δυσκολία τῶν μαθημάτων, ή σχέση γενικῆς παιδείας και εἰδικευμένης γνώσης, ή ἐπανεκτίμηση τῶν ἐπι μέρους ὑπὸ τὴν ὀπτική τοῦ γενικοῦ. Ἡ ἐπιδιωκτέα ἐκπαιδευτική διαδικασία παρομοιάζεται εὔστοχα με μία κλειψύδρα: ὀφείλει να ἔχει εὐρεία βάση ἐκκίνησης, ὥστε να παρέχει ἐπαρκῆς προσλαμβάνουσες παραστάσεις· να στενεύει ἐν συνεχείᾳ προσφέροντας τὴν ἐμβάθυνση τῆς ἐξειδίκευσης και να ἀποκαθιστᾶ τὸ εὖρος της στο τέλος, ὥστε τὸ ἐπι μέρους να ἐπανεκτιμᾶται ὑπὸ τὴν ὀπτικήν τοῦ γενικοῦ (Ἑλένη Γλύκατζη-Ἀρβελέρ).

Όλα αὐτὰ μᾶς φέρνουν και στο ζήτημα τῶν ἐξειδικεύσεων στο χώρο τῆς σπουδῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας τόσο στο πλαίσιο τοῦ προπτυχιακοῦ ὅσο και τοῦ μεταπτυ-

χιακοῦ κύκλου σπουδῶν. Για κάτι τέτοιο θα ληφθοῦν ὑπ' ὄψη και οἱ γενικότερες ρυθμίσεις τῶν Α.Ε.Ι. πού λαμβάνονται ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση.

Ἄν δεχθοῦμε, λοιπὸν, ἕνα διετῆ προπαιδευτικὸ κύκλο πού να περιλαμβάνει και τὰ βασικά θεολογικά μαθήματα θα μπορούσε ἕνας ἐπόμενος διετῆς κύκλος να προετοιμαζε με τη λήψη τοῦ πτυχίου σε μία κατ' ἀρχὴν εἰδίκευση:

- α) για θεολόγους καθηγητῆς στη Μέση και Στοιχειώδη Ἑκπαίδευση –γίνεται πολὺς λόγος τώρα τελευταία–, β) για θεολόγους πού να μποροῦν να ἐξυπηρετήσουν ὡς ποιμαντικοὶ ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες ἀνάγκες τῶν ἐνοριῶν και τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικῆς διακονίας και γ) για θεολόγους πού ή θεωρητικὴ τους ἔφεση θα τοὺς ἐτοίμαζε για θεμελιώδη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα στους διαφόρους θεολογικοὺς κλάδους. Ἀπομένει τὸ πῶς τῆς ὀργάνωσης τῶν μεταπτυχιακῶν κύκλων σπουδῶν Α' (Master) και Β' (διδακτορικοῦ). Ὁ Α' κυρίως Κύκλος θα μπορούσε να ὀδηγεῖ σε ἐξειδικευμένου τύπου κατάρτιση αὐξημένων προσόντων ἔτσι ὥστε τὸ μεταπτυχιακὸ δίπλωμα εἰδίκευσης να ἀναγνωρίζεται και ἀπὸ κρατικούς φορεῖς και να ἔχει ἀπήχηση στην εὐρύτερη ἀγορὰ ἐργασίας.
- Θὰ μπορούσε κάτι τέτοιο να λειτουργήσει και διατμηματικά. Θὰ μπορούσε να περιλάβει μαθήματα και πρακτικὲς ἀσκήσεις στην συμβουλευτικὴ και τὴ κοινωνικὴ ἐργασία και οἱ ἀπόφοιτοί μας θα μπορούσαν να ἐργασθοῦν σε ὑπηρεσίες υγείας, σχολικὲς μονάδες, φορεῖς κοινωνικῆς πρόνοιας και ἀνάλογες ἐκκλησιαστικὲς ὑπηρεσίες.
- Μιὰ ἄλλη εἰδίκευση θα ἦταν ἐκείνη πού θα ὀλοκλήρωνε σπουδῆς γύρω ἀπὸ

τή θεωρία και πράξη τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς μέ ἔμφαση στό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καί τήν Κατήχηση. Θά λαμβάνονται ἐπίσης ὑπ' ὄψη μαθήματα τοῦ σχολικοῦ προγράμματος ὅπως ἡ ἀγωγή ὑγείας, ἡ περιβαλλοντική ἐκπαίδευση κ.λπ. ἔτσι ὥστε οἱ ἀπόφοιτοι αὐτοῦ τοῦ προγράμματος νά μποροῦν κατά προτεραιότητα νά διδάσκουν τέτοιου τύπου μαθήματα στήν Μέση καί τήν Κατώτερη Ἐκπαίδευση.

Ἄλλα αὐτά στοιχειοθετοῦν προτάσεις πού μπορεῖ νά καταστοῦν γόνιμες γιά τή συζήτηση πού θά ἀκολουθήσει ὡς πρὸς τίς προοπτικές μέλλοντος τῶν θεολογικῶν σπουδῶν στήν Ἑλλάδα.

Παιδεία Θεολογική

Ἐκεῖνο πού θά ἤθελα νά τοῖσιω τελειώνοντας, καί πού βγαίνει καί ἀπό μία μικρή ἔρευνα πού ἔκανα μεταξύ τῶν μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν τοῦ Προγράμματος «Ποιμαντική Θεολογία καί Ἀγωγή» μέ ἀφορμή τὸ παρὸν συνέδριο, εἶναι νά μπόρουμε νά ἐπαναφέρουμε ὡς κανόνα στή θρησκευτική καί θεολογική μας ἐκπαίδευση αὐτὸ πού ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία κατανοοῦσε ὑπὸ τὸν ὄρο παιδεία καί πού τὸ ὑπενθύμιζε πάντοτε ὁ ἀείμνηστος π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν, τήν «ἀδιαίρετη, δηλαδή, ἐνότητα διδασκαλίας, ἐμπειρίας καί πνευματικῆς προσπάθειας» (βλ. Α.Μ. Σταυροπούλου, Συμβουλευτική Ποιμαντική, σ. 90 Σ15).

Γιὰ τοὺς νέους θεολόγους καί τοὺς φοιτητές μας θά πρότεινα τελικὰ μιὰ προσευχή καί θά τοὺς παρακαλοῦσα νά τὴν λένε καθημερινὰ προσοικειούμενοι τὸν Οἶκο τοῦ Ὁρθρου τῆς ΚΘ' Ἰουνίου, ἡμέρα μνήμης τῶν ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου:

*«Τράνωσόν μου τὴν γλῶτταν Σωτήρ μου,
πλάτυνόν μου τὸ στόμα· καὶ πληρώσας
αὐτό,*

*κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω,
καὶ ἃ διδάσκω, ποιήσω πρῶτος·
πᾶς γάρ ποιῶν καὶ διδάσκων, φησὶν,
οὗτος μέγας ἐστίν·
ἐάν γάρ λέγω μὴ πράττων,
ὡς χαλκὸς ἤχῶν λογισθήσομαι.
Διὸ λαλεῖν μοι τὰ δέοντα,
καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια».*

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο σὰν μήνυμα πρὸς τοὺς ἴδιους νέους ἐπιτρέψτε μου νά μεταφέρω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ μία συνέντευξη τοῦ μακαριστοῦ πρυτάνεως τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων π. Δημητρίου Σταυλοῦ πού δημοσιεύτηκε πρὶν δεκαπέντε χρόνια στήν ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» (16.4.-1.5.1989 σ. 11).

– Πάτερ Δημήτριε, ἐάν θά ζητοῦσε κανεὶς νά ἐπιλέξει μονάχα μιὰ κατηγορία ἀνθρώπων, στήν ὁποία θά μεταφέρετε κάποιο μήνυμα, ποιοὶ θά ἦταν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι καί ποιό τὸ μήνυμα;

– Θὰ ἀπευθυνόμουν στοὺς νέους θεολόγους καί θά τοὺς συμβούλευα: νά ἐμπιστευοῦνται τοὺς ἡλικιωμένους καί νά ἀξιολογήσουν τὰ ἐπιτεύγματα μας. Νά ξεκινηθοῦν ἀπὸ κεῖ πού φτάσαμε ἐμεῖς μετὰ ἀπὸ μακρὰ ἐμπειρία καί νά μὴν χάνουν τὸν καιρὸ τοὺς ψάχνοντας ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀλήθεια.

Ἡ παράθεση ὑπομνήσεων τῶν δύο ἑξοχῶν ἐκπροσώπων τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας μᾶς ἐπαναφέρει στήν ἀληθῆ διάσταση τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας πού ὑπερβαίνει τὴν τοπικότητα καί ἀνοίγεται στήν παγκοσμιοτητα καί ἐπιδιώκει τὴν εἰρήνη τοῦ σύμπαντος κόσμου.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

Τὸ ζήτημα τῆς λειτουργικῆς ἀπραξίας τῶν λαϊκῶν φέρνει ἐνώπιόν μας καὶ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως κληρικοῦ καὶ πιστοῦ κατὰ τὴ Λατρεία. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἀπολύτως βουβὸ ἐκκλησίασμα, ὁ λειτουργὸς βρίσκεται σὲ μιὰ διαρκῆ ὀμίλια καὶ κίνηση. Καὶ μόνο αὐτὸς ὁ ἔντονος διαχωρισμὸς ὀφείλει νὰ μᾶς ὑποψιάσει ὅτι «κάτι δὲν πάει καλά» στὸ σημερινὸ τρόπο πού λειτουργοῦμε.

Βέβαια ἐπικαλούμαστε ὡς ἄλλοι τὸ γεγονός ὅτι ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν ψάλτη. Κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὴ ἡ ἀντιπροσώπηση ἀποξενώνει ἀκόμη περισσότερο τὸν λαὸ ἀπὸ τὴ Λατρεία καὶ τὸ νόημά της, ἀφοῦ τοῦ δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι μὲ τὸν θεὸ μπορεῖ νὰ κοινωνήσῃ μόνο *μέσω μεσαζόντων*. Ταυτόχρονα ἐφοδιάζει καὶ τοὺς ψάλτες μας μὲ τὴν αὐταπάτη πὼς ἡ σημερινὴ κατάσταση τῶν πραγμάτων εἶναι ἡ φυσιολογικὴ, ὅτι δικαιοματικὰ ἐπιτελοῦν τὸ ἔργο τους.

Οὐδεὶς ψάλτης σήμερα διατηρεῖ τὴν ἐπίγνωση ὅτι ἀποτελεῖ λύση ἀνάγκης ἢ ὅποια προέκυψε μετὰ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ δημιουργία ὄλο καὶ πολυπλοκότερου τυπικοῦ. Τώρα πλέον εἶναι ἀδύνατο ἢ συμψαλμωδία νὰ καλύψῃ ὄλα τὰ ψαλλόμενα. Αὐτό, ὁμως, δὲν εἶναι λόγος νὰ στερεῖται ὁ λαὸς τῆ φυσικῆ του *ἐμπρακτικῆ* συμμετοχῆ στὴ δοξολογία καὶ στὴν ἱκεσία πρὸς τὸν Θεὸ του.

Παρόμοια ἀλλοίωση ἔχει ὑποστή καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία ἡμῶν τῶν λειτουργῶν, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων δὲν διατηροῦμε τὴν αἴσθηση ὅτι ἀποτελοῦμε *στόμα τοῦ λαοῦ*. Τὸ πρῶτο πληθυντικὸ πρόσωπο τῶν εὐχῶν δὲν μᾶς ἀγγίζει ἂν τις λέγαμε σὲ πρῶτο ἐνικὸ πάλι τὴν ἴδια αἴσθηση θὰ εἶχαμε. Ἐπειδὴ καθιστοῦμε τὴ Λατρεία ἰδιωτικὸ μας γεγονός διαστρεβλώνουμε τὴν αἴσθηση τοῦ χρόνου, γιὰ παράδειγμα, κρατώντας ἓνα ρυθμὸ ταχύτατο καὶ ἀγχώδη ἢ βραδύτατο καὶ ἀποδιοργανωτικὸ. Ἡ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὴν ἄρθρωση τοῦ λόγου μας, ὡσὰν ὅ,τι λέμε νὰ μὴν ἀφορᾷ σὲ κανένα ἄλλον.

Χαρακτηριστικὸ δείγμα τῆς ἀποξενώσεώς μας ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔξης: Λέμε «*τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν*» πρὶν ἀπὸ τὸν Τρισάγιο ὕμνο καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνηση «*Ὅτι ἅγιος εἶ*» ξαναλέμε τὴν ἴδια φράση προκειμένου ν' ἀρχίσουμε τὴν ἀνάγνωση τῆς εὐχῆς! Σὰ νὰ μὴ μᾶς ἀφορᾷ δηλαδὴ τὸ τί ἐλέχθη προηγουμένως, σὰ νὰ «*τρέχουν*» δύο παράλληλοι κόσμοι, αὐτὰ πού λέμε γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ αὐτὰ πού λέμε γιὰ μᾶς! Ἡ προσθέτουμε τὸ «*Ἀμήν*» μετὰ ἀπὸ μιὰ χαμηλό-

φωνη κατὰληξη χωρὶς νὰ διανοηθοῦμε ὅτι πρέπει νὰ τὸ περιμένουμε ὡς ἐπιβεβαίωση ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. (Οὔτε ὁ ψάλτης σκέφτεται νὰ προσθέσει τὸ «*Ἀμήν*» πρὶν ἀπὸ τὸ Χερουβικό). Τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ παραλογισμοῦ βρίσκεται στὸ «*Ἀμήν*» πού προσθέτουμε μετὰ τὶς τρεῖς φράσεις τοῦ καθαγιασμοῦ, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ μὴν προχωροῦμε παρακάτω ἂν δὲν ἀκουστῆ τὸ «*Ἀμήν*» ἀπὸ τὸ λαὸ ἐν ἐνὶ στόματι (ἢ, σὰν προσωρινὴ λύση ἀνάγκης, νὰ τὸ ποῦν οἱ συλλειτουργοὶ μας ἢ τὰ παιδιὰ τοῦ ἱεροῦ).

Τὸ νὰ λέει ὁ λειτουργὸς αὐτὰ πού ἔχει νὰ πεῖ καὶ στὴ σειρά πού τὸν βολεύει, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ τί ἔχουν ψάλει προηγουμένως οἱ ψάλτες, ἀπεξαρθώνει τὴν ἱερὴ δομὴ τῆς Λειτουργίας καὶ μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἀθέλητη ἀσέβεια. Εἶναι σὰ ν' ἀδιαφοροῦμε τί ἀναπέμπεται τὴν ὥρα ἐκείνη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ ἐμεῖς λέμε τὰ δικὰ μας. Ἀλλὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης

ὁ Χρυσόστομος τοιῶζει ὅτι μόνον ἓνας πρέπει ν' ἀκούγεται στὸ ναό, λειτουργὸς ἢ λαός, καὶ οἱ ὑπόλοιποι νὰ προσέχουν τί λέγεται. Ἡ αὐτονόμησή μας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς εἶναι κακὸ σημάδι ὡς πρὸς τὴ θεολογικὴ μας ἐγρήγορη.

Τὸ σημερινὸ καθεστὼς νὰ διαβάζονται πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ὄλα τὰ μεταξὺ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Χερουβικοῦ, καθὼς καὶ ὄλες οἱ εὐχές τῆς Λειτουργίας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἓναν λειτουργὸ ὁ ὁποῖος μιλᾷ ἀκατάπαντα, μὲ χαμηλὴ φωνή, προκειμένου νὰ προλάβει νὰ πεῖ ὄλα τὰ ἀπαραίτητα. Μάλιστα, λέει καὶ τὸ «*Πιστεύω*» καὶ τὸ «*Πάτερ ἡμῶν*» χαμηλόφωνα πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀντιληφθῆ ὅτι χρειάζεται νὰ τὸ συναπαγγεῖλει μὲ τὸ λαό. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ γιὰ ἀδιάκοπη ἀνάγνωση ἔχει δυστυχῶς ὀδηγήσει μερικοὺς ἀμελεῖς κληρικοὺς νὰ παραλείπουν εὐχές! Ἀλλὰ καὶ τὸν εὐσυνείδητο λειτουργὸ τὸν ἐκθέτει σὲ μιὰν *ἀνελέγη ἐξωστρέφεια*, μὴ ἐπιτρέποντάς του νὰ σταθῇ γιὰ λίγο σιωπηλός, νὰ συμμετάσχει καὶ αὐτὸς στὰ ψαλλόμενα, νὰ ἐπηρεασθῆ πνευματικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ Μυστηρίου τὸ ὁποῖο τελεῖ.

Ὅλα ὁμως ρυθμίζονται ἄριστα ὅταν ἀντιληφθοῦμε καλύτερα τὸν λειτουργικὸ διάλογο, ὅταν οἱ εὐχές λέγονται στὴ θέση τους καὶ διατηρεῖται ὁ ἁρμονικὸς ρυθμὸς τῆς ἐναλλαγῆς λειτουργοῦ καὶ λαοῦ. Τότε ἡ Λειτουργία πού τελοῦμε φανερώνει τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπνέει τοὺς πιστοὺς στὸ νὰ συγκροτήσουν ἓνα σῶμα μαζί μας. Ἄν, φυσικὰ, τὸ ἐπιθυμοῦμε κι ἐμεῖς αὐτό.

Ἄρμονικὴ συλλειτουργία

Πρωτ. Β. Θερμοῦ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ποιές ἦσαν: Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ Κασσιανή;

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Συχνά τίθεται τὸ ἐρώτημα: Ποιές ἦσαν αὐτές οἱ δύο γυναῖκες, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ Κασσιανή, γιὰ τίς ὁποῖες γίνεται πολὺς λόγος, ἰδιαίτερα ἀπὸ «κοσμικά» περιβάλλοντα. Πλανᾶται μία σύγχυση τόσο γιὰ τὴν μαθήτρια τοῦ Χριστοῦ ὅσο καὶ γιὰ τὴν ποιήτρια τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Μερικοὶ κονδυλοφόροι ἰσχυρίζονται γιὰ μὲν τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνή ὅτι ὑπῆρξε ἁμαρτωλὴ γυναῖκα καὶ διεφθαρμένη, γιὰ δὲ τὴν Κασσιανή ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπῆρξε ἁμαρτωλὴ καὶ ὅτι στὸ γνωστὸ τροπάριον ὁμιλεῖ «ἀποκλειστικῶς» γιὰ τὸν ἑαυτὸν της.

Τί ἀπάντηση, λοιπόν, δίδουμε, σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς βλάσφημους καὶ ἀνιστόρητους ἰσχυρισμούς; Μὲ βάση τὴν Ἀγία Γραφή καὶ

τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καταθέτουμε τὰ ἑξῆς:

Πρῶτον, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή ὑπῆρξε μαθήτρια τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀξιόθηκε νὰ γίνει Μυροφόρος καὶ Ἰσαπόστολος, κατετάγη δὲ στὸ ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τιμᾶται ἡ μνήμη της στίς 22 Ἰουλίου.

Εἰδικότερα στὴν Κ. Διαθήκη ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὅταν περιγράφει τίς περιοδεῖες του στὰ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης γράφει ὅτι ἀκολουθοῦσαν Αὐτὸν ἐκτὸς βέβαια τῶν μαθητῶν, «καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ νόσων καὶ μαστιγῶν καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληθῆναι καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς». (Λουκ. 8, 2-3 καὶ Μάρκ. 16,9). Ὁ Κύριος, λοιπόν, εἶχε ἐκδιώξει ἑπτὰ δαιμόνια ἀπὸ τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνή (ἀπὸ τὴν πόλη Μάγδαλα, στὰ ὄρια τῆς Συρίας) καὶ μετὰ τὴν θεραπεία της ἐκείνη παρακολουθοῦσε καὶ ἤκουε τὴν θεία διδασκαλία μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας καὶ μετὰ διαθέσεως διακονίας ὅπως ἔπρατταν καὶ ἄλλες γυναῖκες τοῦ εὐρύτερου κύκλου τοῦ Κυρίου. Εἶναι παντελῶς λαυθασμένη ἡ ἄποψη πού διατυπώθηκε αὐθαίρετως στὴν Δύση στὸ μεσαιῶνα ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν φράση «ἑπτὰ διαμόνια» ὑπονοεῖται μία διεφθαρμένη ζωὴ. Πουθενὰ δὲν λέγει κάτι τέτοιο ἡ Ἀγία Γραφή. Μά-

Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται μετὰ τὴν Ἀνάστασή του στὴ Μαρία Μαγδαληνή καὶ τὴν Μαρία τοῦ Ἰακώβου.
(Μονρεάλε, Σικελία.)

λιστα ό ίδιος ό Εὐαγγελιστής Λουκᾶς στό ἀμέσως προηγούμενο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου, κάνει λόγον γιά μία παραστρατημένη γυναίκα. Αὐτή, ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι ό Χριστός φιλοξενεῖται στό σπίτι Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, προσήλθε μέ συντριβή καί ταπείνωση γιά νά πλύνει μέ πολύτιμο μῦρο τά πόδια τοῦ Χριστοῦ καί ζητήσει τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν της. Αὐτή τήν γυναίκα τήν μετανοοῦσα τήν ἀποκαλεῖ ό Εὐαγγελιστής Λουκᾶς ἀπλῶς «ἁμαρτωλήν γυναίκα» (Λουκ. ζ' 36-48). Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή πρὶν πιστεῦσει στόν Χριστό κατείχετο ἀπό δαιμόνια, ἀλλά δέν ἦταν «ἁμαρτωλὸς γυνή». Ἀντιθέτως, ἦταν εὐσεβής καί ἀμέσως μετὰ τήν θεραπεία της ἔγινε μαθήτρια μαζί μέ ἄλλες ἐνάρετες γυναῖκες καί ὑπῆρξε πρώτη μυροφόρος καί εὐαγγελίστρια.

Δεύτερον, ἡ Κασσιανή, ἡ ὁποία φέρεται καί μέ ἄλλα ὀνόματα στὰ χειρόγραφα τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ὅπως Κασία, Κασσιανή, Εἰκασία ὑπῆρξε σπουδαία ποιήτρια, μελωδὸς τοῦ 9ου αἰ. Σχετικῶς μέ τὸν βίον της δέν διασώζονται πολλές καί συγκεκριμένες πληροφορίες, ὥστόσο ἔμεινε στήν ἱστορία ὡς εὐφύης, σεμνή καί μεγάλη ὑμνογράφος. Ὁ λόγιος Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως) ἀναγράφει ὅτι ἡ Κασσιανή ἦταν «ὄρφανή κόρη τοῦ Βυζαντίου ἐκ τῶν εὐπατρίδων, ὠραία καί σοφή, ὁσία ἀσκήτρια καί εὐσεβεστάτη παρθένος» (περ. «Ἐκκλ. Φάρος Ἀλεξανδρείας», τ.ΛΑ' (1932) σελ. 92). Σώζεται ἐπίσης καί ἓνας θρῦλος γιά τήν Κασσιανή ποῦ συνδέεται μέ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Θεόφιλο (9ος αἰ.) καί μέ τήν παρ' ὀλίγον ἐκλογήν της εἰς βασίλισσα. Ἡ Κασσιανή ἱδρυσε σπουδαῖο μοναστήρι στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καί ἐκοιμήθη ὀσιακῶς.

Τὸ λαοφιλέστατον ποιητικόν της ἔργον

εἶναι τὸ Δοξαστικὸν τοῦ Ὁρθρου τῆς Μεγ. Τετάρτης «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...» τὸ ὁποῖο αἰῶνες τώρα κυριολεκτικῶς συγκινεῖ τὸν πιστὸ λαὸ μέ τοὺς γεμάτους βαθύτατο θεολογικὸ νόημα στίχους καί μέ τίς ἀξιόλογες ἀντιθέσεις καί συγκρίσεις. Μία καλὴ ἀπόδοση στή νεοελληνικὴ μετάφραση ἔχουν κάνει τοῦ ὕμνου αὐτοῦ ό Κ. Παλαμᾶς καί ό Θ. Βορέας.

Ἄλλὰ ἡ Κασσιανή ἐκτὸς τοῦ περιφήμου αὐτοῦ ὕμνου συνέθεσε καί τοὺς τέσσερις πρώτους εἰρμούς τοῦ Κανόνος τοῦ Μεγ. Σαββάτου «Κύματι θαλάσσης», «Σέ τὸν ἐπὶ ὑδάτων», «Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν», «Θεοφανείας σου Χριστέ». Ἐπίσης τὸ Δοξαστικὸν τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων «Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς» εἶναι δικό της, ὅπως καί ἄλλοι ὕμνοι καί γνωμικά.

Ὑμνογράφος καί μελωδὸς ἡ μοναχὴ Κασσιανὴ στολιζεῖ πραγματικὰ τὸ πνευματικὸν στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς μέσους βυζαντινοὺς χρόνους ἀποδεικνύουσα δικαίως τὸν ἱερότατο καί σπουδαιότατο σύνδεσμο παιδείας καί λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ (πάνω ἀπὸ τὴν Παναγία) θρηνεῖ μαζί μέ τὴ Θεοτόκο, τοὺς Μαθητὲς καί ἄλλες γυναῖκες. Ἐπιτάφιος θρῆνος, Ἐμμ. Λαμπάρδος, ἀρχές 17ου αἰ. Βυζ. Μουσεῖο. (Μουρεάλε, Σικελία.)

Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Οι γνώσεις φυσιολογίας του γήρατος στους Βυζαντινούς συγγραφείς

Του **Ιωάννη Παπαφιλippoπούλου**,
Έπισκέπτη Υγείας, Θεολόγου

Για να είμαστε σε θέση να μιλάμε για ολοκληρωμένη συστηματική φροντίδα των ηλικιωμένων κατά την Βυζαντινή περίοδο δεν φτάνει να αποδείξουμε μονάχα ότι υπήρχε ή βούληση να πραγματοποιηθεί, αλλά και ότι υπήρχαν όλες οι επιστημονικές προϋποθέσεις που επέτρεπαν την εποχή εκείνη να ανιχνευτούν και να κατανοηθούν τα προβλήματα του γήρατος. Έρευνώντας, λοιπόν, τις πηγές της Βυζαντινής περιόδου βρέθηκαν σημαντικά στοιχεία σχετικά με τις γνώσεις που διέθεταν οι ιατροί και οι συγγραφείς της περιόδου αυτής γύρω από το γήρας, οι οποίες και αξίζει να αναφερθούν.

Το στοιχείο που εντυπωσιάζει ιδιαίτερος είναι το γεγονός ότι οι Βυζαντινοί συγγραφείς προσδιορίζουν και διαιρούν την περίοδο των γηρατειών με αρκετά σωστό τρόπο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Μελετίου, ο οποίος και θεωρεί ως ανήκοντες στην τρίτη ηλικία τους παρακμάζοντες, ενώ τους γέροντες τους κατατάσσει στην τέταρτη ηλικία. Άξιοσημείωτη είναι και η άποψη του Ιωάννη Δαμασκηνού που αναφέρει ότι το γήρας αρχίζει από την ηλικία των σαράντα δύο ετών, ενώ ο ίδιος συγγραφέας αναφέρει ότι οι ηλικιωμένοι πέραν των 80 ετών καλούνται «έσχατόγηροι» ως βρισκόμενοι πλέον στα έσχατα της ζωής τους. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι απόψεις αυτές των Βυζαντινών συγγραφέων που προαναφέρθηκαν προσεγγίζουν αρκετά την σύγχρονη άποψη που υποστηρίζει ότι η ενηλικίωση και η γήρανση του ανθρώπινου οργανισμού αρχίζει μεταξύ 20-30 ετών, καθώς και με τη διαίρεση που κατατάσσει τους ώριμους ενήλικες όσους διανύουν το 55ο έτος και άνω, τους ηλικιωμένους στο 65ο έτος και άνω, ενώ τους πολύ ηλικιωμένους πάνω από την ηλικία των 80 ετών.

Ένδιαφέρουσες θα λέγαμε ότι είναι οι απόψεις των Βυζαντινών ιατρών και γενικά των συγγραφέων της εποχής εκείνης σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς και με τα προβλήματα που εμφανίζονται στο γήρας. Ο Αέτιος και ο Αλέξανδρος αναφέρουν ως κύρια χαρακτηριστικά του γήρατος την ισχνότητα, την ξηρότητα και την ψυχρότητα του σώματος, την δυσκινησία, την άφυδάτωση, τη μελαγχολική διάθεση, την ακράτεια, την απώλεια ισορροπίας, την αστάθεια κατά το βάδισμα, καθώς και το άσπρισμα και την πτώση των τριχών. Μάλιστα, ο Αέτιος συμπληρώνει αναφέροντας ότι οι ηλικιωμένοι είναι ευαίσθητοι στην καταρροή, εμφανίζουν άμβλυση των αισθήσεων, φθορά των δοντιών, ολιγαμία, καθώς και καρδιακή και ήπατική ανεπάρκεια. Ο Γρηγόριος Νύσσης που ασχολήθηκε εκτενώς με θέματα ανθρώπινης φυσιολογίας αναφέρει ότι αλλάζει και φθείρεται το σώμα κατά το γήρας. Επίσης, αρκετοί άλλοι Βυζαντινοί συγγραφείς αναφέρουν διάφορα προβλήματα που εμφανίζονται κατά τα γηρατεία όπως Θεοφάνης ο Νόννος που αναφέρει την απώλεια της μνήμης, ο Ορειβάσιος και ο Ιωάννης Άκτουάριος που αναφέρουν τα έγκεφαλικά επεισόδια, ενώ στο έργο του Μεγάλου Βασιλείου «Περί της του ανθρώπου κατασκευής» περιγράφεται η πρεσβυωπία.

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό από τη μελέτη των Βυζαντινών συγγραφέων ότι κατά την Βυζαντινή περίοδο υπήρχαν οι κατάλληλες γνώσεις σχετικά με την φυσιολογία και τα προβλήματα του γήρατος πράγμα που επέτρεψε την ανάπτυξη της γηριατρικής, καθώς και την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών κατά τον όσο το δυνατό πιο ικανοποιητικό τρόπο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

50 χρόνια συμπληρώθηκαν έφέτος από την ιστορική ήμερομηνία της 1ης Απριλίου 1955 όταν άρχισε η ένοπλη εξέγερση των Έλλήνων της Κύπρου για την απαλλαγή από την Βρετανική άποικιοκρατία και για την Ένωση με τη Μητέρα Ελλάδα. Επρόκειτο για ένα Παγκύπριο ξεσηκωμό και για μία Πανελλήνια άφύπνιση, η οποία απέκτησε παγκόσμια απήχηση. Έπι 4 χρόνια οι αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α. (Έθνικης Όργανώσεως Κυπρίων Αγωνιστών) κράτησαν ύψηλά το φρόνημα του λαού και έφεραν σε δύσκολη θέση τις υπεράριθμες βρετανικές στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις. Τόν πρωταγωνιστικό ρόλο στην Άγωνα είχε η Κυπριακή νεολαία και κυρίως η θρησκευούσα νεολαία της Κύπρου. Οί περισσότεροι αγωνιστές ήσαν καθηγητόπουλα και μέλη της Ο.Χ.Ε.Ν. (Όρθόδοξου Χριστιανικής Ένώσεως Νέων). Τήν πολιτική ήγεσία του Άγώνος ανέλαβε ο ίδιος ο Άρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ' και όλοι οί Μητροπολίτες και οί άπλοι κληρικοί της Μεγαλονήσου συμπαραστάθηκαν με κάθε τρόπο. Ό μακαριστός παπα-Σταύρος Παπαγαθαγγέλου και άλλοι φλογεροί κληρικοί ένεψύχωναν τά νεαρά παιδιά, άγόρια και κορίτσια, που έδιναν τήν μάχη με κάθε τρόπο. Στο Μουσείο Άγώνος της Λευκωσίας μπορεί κανείς νά δει τά χριστιανικά και πατριωτικά άναγνώσματα που σφυρηλάτησαν τό ήθος των αγωνιστών. Ό άπαγχονισθείς έφηβος Εύαγόρας Παλληκαρίδης έγραψε πολλά ποιήματα στα όποια είναι καταφανείς οί έλληνορθόδοξες καταβολές του. Άλλά και άλλοι έκ των άπαγχονισθέντων ήρώων με έπιστολές τους μέσα από τήν φυλακή διατρανώνουν τήν Πίστη τους στον Θεό και στην Πατρίδα. Ό άγώνας της ΕΟΚΑ δέν είχε πολιτική ή κομματική ιδεολογία. Ήταν ένας από τους πολ-

λους άγώνες των Έλλήνων για τήν Έλευθερία. Και σε τέτοιους άγώνες ό Έλληνας δίνεται ολόψυχα όταν έμπνέεται από τήν προσήλωσή του στην Όρθοδοξία και στην διαχρονικότητα του Έλληνισμού. Άν άναζητούμε πρότυπα σήμερα για τους νέους μας άς μη λησμονούμε ποτέ τήν θυσία των παλληκαριών του Κυπριακού Άγώνος. Άς μιλάμε συνέχεια στα παιδιά μας για τόν Αύξεντίου, τόν Μάτση, τόν Καραολή και τόσους άλλους γνωστούς ή άγνωστούς. Και στη μνήμη τους τό Έθνος χαιρετά γονατιστό!

Ο ΙΕΡΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Έκυκλοφορήθη με έπιμέλεια της Άποστολικής Διακονίας ό Β' Τόμος των εισηγήσεων του Λαϊκού Πανεπιστημίου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Ό γενικός τίτλος του βιβλίου είναι: «Η συμβολή της Έκκλησίας και του Ίερού Κλήρου εις τή διαμόρφωση της Νεοελληνικής Ταυτότητος» και περιλαμβάνει έπτά όμιλίες, οί όποίες παρουσιάστηκαν κατά τήν Άκαδημαϊκή περίοδο 2003-2004. Τό Λαϊκό Πανεπιστήμιο λειτουργεί υπό τήν αιγίδα του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου και έχει ως φορέα διοργανώσεως τήν Εϊδική Συνοδική Έπιτροπή Πολιτιστικής Ταυτότητος. Οί όμιλίες πραγματοποιούνται μία φορά τό μήνα και ό συνήθης χώρος είναι ή αίθουσα Ίωάννου Δρακοπούλου του Κεντρικού κτιρίου του Πανεπιστημίου Άθηνών. Στο έν λόγφ βιβλίο δημοσιεύονται εισηγήσεις των έξης διακεκριμένων έπιστημόνων: Σπυρίδωνος Τρωιάνου, Καθηγητού του Έκκλησιαστικού Δικαίου, π. Γεωργίου Μεταλληνού, Καθηγητού της Έκκλησιαστικής Ίστορίας -νύν Κοσμητόρος της Θεολογικής Σχολής Άθηνών- π. Γεωργίου Εύθυμίου, Λέ-

κτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Κωνσταντίνου Γανωτῆ, Φιλολόγου-Ἐκπαιδευτικοῦ, Ἀθανασίου Καραθανάση, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ., Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου, Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καὶ Κωνσταντίνου Σβολοπούλου, Καθηγητοῦ τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ. Πλεονεκτήματα τοῦ βιβλίου μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν πρῶτον ὁ μικρὸς του ὄγκος (135 σελίδες) καὶ δεύτερον ἡ πολύπλευρη ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος ἀπὸ διάφορες ὀπτικές γωνίες ἀναλόγως τῆς ἐπιστημονικῆς εἰδικεύσεως τοῦ κάθε εἰσηγητοῦ.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΗ

Ἀβέβαιο εἶναι τὸ μέλλον τοῦ κειμένου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης, τοῦ γνωστοῦ καὶ ὡς Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος. Πολλὰ θὰ κριθοῦν ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα τὸ ὁποῖο θὰ διεξαχθεῖ στὴν Γαλλία στὶς 29 Μαΐου, καθὼς οἱ μέχρι σήμερα δημοσκοπήσεις ἐμφανίζουν τὸ ΟΧΙ νὰ προηγεῖται. Στὴν χώρα μας δὲν προβλέπεται δημοψήφισμα, ἀλλὰ ἡ κύρωση, δηλ. ἡ ἔγκριση, τῆς Συνθήκης θὰ γίνεῖ ἀπὸ τὴν Βουλὴ. Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐνοχλούμεθα διότι τελικὰ δὲν περιελήφθη στὸ Προοίμιο τοῦ Εὐρωσυντάγματος ἡ σαφὴς ἀναφορὰ στὴν Χριστιανικὴ κληρονομία τῆς Εὐρώπης. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε τόσο σοβαρὰ θέματα μὲ τὴν λογικὴ «μαῦρο-ἄσπρο». Στὸ Εὐρωσύνταγμα ὑπάρχουν ὀρισμένα σημεῖα πού πρέπει νὰ τὰ δοῦμε μὲ θετικὴ ματιὰ ὅσοι ἐνδιαφερόμαστε γιὰ τὴν διαφύλαξη τῆς ἑλληνορθόδοξου ταυτότητος τῆς χώρας μας. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε ὅτι τὸ Σύνταγμα ξεκαθαρίζει γιὰ ποιά ζητήματα ἀποφασίζει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καὶ γιὰ ποιά ἀποφασίζουν τὰ κράτη μέλη. Βλέπουμε λοιπὸν ὅτι τὰ θέματα Ἐκκλησίας, Παιδείας, Οἰκογενείας καὶ Πολιτισμοῦ ἀνατίθενται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ κάθε κράτους, τὸ ὁποῖο θὰ κρίνει μὲ βάση τὴν βούληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ καὶ φυ-

σικὰ μὲ κριτήριον τὴν ἱστορία του καὶ τὴν τοπικὴ παράδοση. Ἐπίσης γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀρμόδιο εἶναι τὸ κάθε κράτος ξεχωριστὰ καὶ μάλιστα τονίζεται ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ ἐθνικὲς καὶ θρησκευτικὲς παραδόσεις κάθε λαοῦ. Στὸν τομέα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας τὸ Εὐρωσύνταγμα ἀναφέρει ὅτι μίᾳ ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς εἶναι καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευση, ἄρα κατοχυρώνεται τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν πού σήμερα ἀμφισβητεῖται ἀπὸ ὀρισμένους. Σὲ τελευταία ἀνάλυση πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἡ Πίστη μας, ἡ Γλῶσσα μας καὶ ἡ Ἱστορία μας δὲν κινδυνεύουν στὴν ἐποχὴ μας ἀπὸ τοὺς ἄλλους εὐρωπαϊκοὺς λαούς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κακὸ μας ἑαυτὸ καὶ ἀπὸ τὴν δικὴ μας ἐνδεχόμενη ἀδιαφορία. Γι' αὐτὸ σὲ μίᾳ πρόσφατῃ συζήτησή του μὲ πολίτες τοῦ Δήμου Ἡλιουπόλεως ὁ Μακαριώτατος εἶπε χαρακτηριστικὰ: «Πρέπει στὴν Ἑλλάδα νὰ φερόμαστε ὡς Εὐρωπαῖοι καὶ στὴν Εὐρώπη ὡς Ἕλληνες». Μποροῦμε κάλλιστα νὰ καλλιεργοῦμε τὸν σεβασμὸ καὶ τὴ μελέτη τῶν ἀξιῶν τοῦ παρελθόντος μας καὶ παραλλήλως νὰ ἀπαντοῦμε δημιουργικὰ στὶς προκλήσεις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς καὶ νὰ ἀξιοποιοῦμε τὴν εὐρωπαϊκὴ μας ἔνταξη καὶ πορεία.

ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ὅσα προβλήματα κι ἂν μᾶς ἀπασχολοῦν, προσωπικὰ, οἰκογενειακὰ, κοινωνικὰ, ἂς προσπαθήσουμε αὐτὲς τὶς ἅγιες ἡμέρες τῆς κατάνυξης νὰ μετὰσχουμε καὶ ἐμεῖς στὸ Θεῖο Πάθος, νὰ γονατίσουμε μὲ συντριβὴ μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο, νὰ πανηγυρίσουμε μὲ καθαρὴ καρδιά τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἄς νηστεύσουμε, ἂς προσευχηθοῦμε καὶ ἂς γεμίσουμε τὴν ψυχὴ μας μὲ ἀγάπη καὶ συγχώρηση. *«Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα. Εἴπωμεν ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς. Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει...»* **Καλὴ Ἀνάσταση!**

Οι μεγάλες Κρίσεις στην Έκκλησία

έκδ. Προσκήνιο

Γιώργου Θ. Πρίντζιπας

Με γνώση, συνέπεια, ειλικρίνεια, σαφήνεια και νηφαλιότητα ο συγγραφέας, άνθρωπος με έπισημοτική κατάρτιση και γλαφυρότητα καλάμου –αποτέλεσμα τής μακρόχρονης και καλλικαρπης ένασχόλησής του με τή μελέτη και τή συγγραφή– καταγράφει και παρουσιάζει στο νέο πόνημά του τήν πολλαπλότητα του προβλήματος που είχε πρό τινος παρουσιασθεί στις σχέσεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος με τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Έχοντας στὸ παρελθὸν συστηματικὰ καταγίνει στις έρευνες και μελέτες του με τὸν Νέο Έλληνισμό, πέρα ἀπὸ τήν καθαρά λογοτεχνική του παραγωγή, ἡ ὁποία διαρκῶς ἀνελλίσσεται και στήν ὁποία και πάλι γίνεται αἰσθητή ἡ ἀνάγκη του για τή Ρωμοσύνη, και παράλληλα ἀποτελώντας εὐσυνείδητο και δραστήριο στέλεχος τής Ἱερᾶς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, ὁ Γιώργος Πρίντζιπας διαθέτει τις γνώσεις και τὰ ἐχέγγυα για μιὰ πλήρη και ἀψογή παρουσίαση του θέματος αὐτου. Χωρίς ψιμύθια και περιπλοκές, με λόγο ἀδρό ἀλλά και γλαφυρό δίνει τόσο στὸν γνώστη τής ιστορικής αὐτῆς σελίδας του Γένους μας ὅσο και σ' ἐκεῖνον που θὰ ἤθελε χωρίς μονομέρειες νὰ πληροφορηθεῖ, σαφή στοιχεῖα για ἕνα θέμα, που χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ πολλούς με τρόπο που μόνο ζημιὰ μπορεῖ νὰ ἐπιφέρει σέ δύο θεσμούς τόσο ἀλληλένδετους και σεβαστούς ἀπὸ κάθε σκεπτόμενο Έλληνα.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

«Μεγάλη Έβδομάδα»

Ζωντανή Ήχογράφηση

Ήρα Μονή Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης Γουμεισίσης - Γρίβα

Ἡ τελευταία αὐτῆ μουσική ἔκδοση τής Μονῆς περιλαμβάνει ὕμνους ἀπὸ ὅλες τις ἡμέρες τής Μεγάλης Ἑβδομάδος (Κυριακή Βαΐων ἑσπέρας ἕως Μέγα Σάββατο πρωί).

Τὰ μέλη εἶναι ἀπὸ τὸ κλασικὸ ἐκκλησιαστικὸ ρεπερτόριο τῶν μεγάλων μεταβυζαντινῶν μουσουργῶν και ἐρμηνεύονται με τὸ λιτὸ και κατανυκτικὸ μοναστηριακὸ ὕφος.

Σύμφωνα με τὸ μοναστηριακὸ τυπικὸ ψάλλονται και τὰ «Ἐγκώμια» τής Μ. Παρασκευῆς, δηλαδή, με παρεμβολή στίχων ἀπὸ τὸν «Ἄμωμο».

Οἱ ἠχογραφήσεις ἔγιναν κατὰ τήν Μ. Ἑβδομάδα τοῦ 2002 στὸ Καθολικὸ τής Μονῆς.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ:

Ἡ ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ
(Κυριακὴ Σαμαρείτιδος 29 Μαΐου 2005)

Ἄρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου
Πρωτοσυγκέλλου Ἰ. Μ. Βεροίας

«πνεῦμα ὁ Θεός» (Ἰωάν. 4, 24)

Μέσα στὴ λειτουργικὴ περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς βρίσκεται ἀνάμεσά μας. Ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ μᾶς Τὸν παρουσίασε ὡς τὸν κύριο τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, μὲ τὴ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ τὴν προηγούμενη Κυριακὴ, τώρα προχωρεῖ ὑψηλότερα καὶ μᾶς Τὸν παρουσιάζει καὶ ὡς κύριο τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Ἀφοῦ μᾶς ἔδειξε ὅτι εἶναι θεραπευτὴς τοῦ σώματος, τώρα μᾶς δείχνει πὼς μπορούμε νὰ Τὸν συναντήσουμε καὶ ὡς τὸν ζωοδότη τῆς ψυχῆς.

Ὁ διάλογος τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴ Σαμαρείτιδα ἀποκαλύπτει πὼς γιὰ νὰ ἀναστηθεῖ ὁ πνευματικὰ νεκρὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ζωντανέψει τὸ πνεῦμα του. Ὁ Χριστὸς δίνει στὴ Σαμαρείτιδα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πού εἶναι πνεῦμα σωτήριου· πνεῦμα ἀνεξάντλητης ζωῆς· πνεῦμα συγγνώμης· πνεῦμα δυνάμεως· πνεῦμα γνώσεως· πνεῦμα καθάρσεως· πνεῦμα ἀναψύξεως· πνεῦμα ἀγάπης. Ἀπὸ ἓνα τέτοιο πνεῦμα ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς, ἰδιαίτερα ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ ἓναν ἀπνευματίστο κόσμο εἶναι σήμερα μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Ὅποιος δεχθεῖ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα γίνεται πνευματοφόρος. Ὅποιος πιεῖ ἀπὸ τὸ «ζῶν ὕδωρ», πού προσφέρει ὁ Χριστὸς στὴ Σαμαρείτιδα καὶ σὲ ὅλους μας, γίνεται ὁ ἴδιος μιὰ πηγὴ ἀνεξάντλητη. Ἐπίσης, ὅποιος δεχθεῖ τὸ Πνεῦμα στὴ ζωὴ του, ὁδηγεῖται καὶ στὴ σωστὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πράγματι! Ἡ διατύπωση ὅτι «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» τὸν Θεὸ μᾶς ἀφυπνίζει καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ τρόπος πού λατρεύουμε τὸν Θεὸ δὲν μπορεί νὰ ἔχει σχέση μὲ τὴν ψεύτικη ἱκανοποίηση τῆς συνειδησεῶς μας, μὲ τὴν ἐπιφανειακὴ τήρηση τοῦ γράμματος, μὲ τὸν ποσοτικὸ ὑπολογισμὸ τῶν πράξεών μας, μὲ τὴν ὠφελιμιστικὴ σκέψη τῆς ἀμοιβῆς. Ἐπίσης, δὲν μπορεί νὰ

ἔχει σχέση μὲ τὴν τυποποίηση τῆς στάσεώς μας ἀπέναντι στοῦ Θεοῦ μέσα σὲ καθιερωμένες καὶ ξηρὲς λέξεις ἢ ἐκφράσεις, χωρὶς τὴ βίωση τοῦ περιεχόμενου τους.

Τὸ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» σημαίνει ζωὴ ἐν Χριστῷ καὶ ζωὴ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Μὲ ἄλλα λόγια, δηλώνει συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας· μιᾶς Ἐκκλησίας πού ἀποτελεῖ ζωντανὸ σῶμα Χριστοῦ καὶ ὄχι ὄργανισμὸ νεκροῦ γράμματος. Εἶναι μεγάλος ὁ κίνδυνος ἐγκλωβισμοῦ στὸ ψέμα τοῦ νεκροῦ θρησκευτικοῦ τύπου. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ὑγιὴ θρησκευτικότητα, μακριὰ ἀπὸ τὴ συνειδητὴ ἢ ἀσυνειδητὴ ἱκανοποίηση ἑνὸς «δικοῦ μας», κοσμικοῦ, πνεύματος, πού μπορεί νὰ βρῆται σὲ φρικτὴ πλάνη.

Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει εἰσέλθει στοῦν χῶρο τῆς θ. λατρείας μιὰ κοσμικότητα. Ἔτσι, στὴ σκέψη πολλῶν ἀνθρώπων πού προσέρχονται στὴν Ἐκκλησία, π.χ. γιὰ νὰ παντρευτοῦν ἢ νὰ βαπτίσουν τὸ παιδί τους, ὑπάρχει σύγχυση γιὰ τὸ τί εἶναι ὁ γάμος ἢ ἡ βάπτισμα: μυστήριον ἢ κοινωνικὸ γεγονός;

Ἔτσι, λοιπόν, οἱ δύο κυρίαρχες λέξεις «πνεῦμα» καὶ «ἀλήθεια» τῆς εὐαγγελικῆς μας περικοπῆς, μᾶς ὁδηγοῦν στὴν πιὸ ὑψηλὴ διατύπωση περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ τρόπου λατρείας Του. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ πού προσφέρεται διὰ τοῦ Χριστοῦ στὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἀλήθεια, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, δὲν εἶναι κατάκτηση νοητικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀποκάλυψη Θεοῦ. Ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι μιὰ ἰδέα, ἀλλὰ ἓνα πρόσωπο· μιὰ ζωὴ, πού θυσιάζεται γιὰ νὰ ζωοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπο εἶναι ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς, πού συνάντησε ἢ Σαμαρείτιδα. Ἡ συνάντηση τοῦ κάθε ἀνθρώπου μαζί Του, ἀποτελεῖ ἓνα πανανθρώπινο αἴτημα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Ίερων Μητροπόλεων

Ο Σεβασμιώτατος Κερκύρας κ. Νεκτάριος τίμησε τους ιερείς της Ίερας Μητροπόλεως, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει τεσσαρακονταετή ιερατική διακονία. (Μάρτιος 2005).

Επιστημονική ημερίδα για τους Θεολόγους Καθηγητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διοργάνωσε η Τ.Μ. Νεαπόλης και Σταυρουπόλεως και η Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. και Δ.Ε. Μακεδονίας. Στιγμιότυπο από τις εργασίες (22 Μαρτίου 2005).

Άπο την έπιμνημόσυνη δέηση και την κατάθεση στεφάνου στο μνημείο του Κολοκοτρώνη στα Κύθηρα (24 Μαρτίου 2005).

– Άπο την εκδήλωση της Τ. Μ. Χαλκίδος για την 25η Μαρτίου με τη Χορωδία και την Όρχηστρα Νέων και όμιλητή τον Άρχιμ. κ. Βαρνάβα Θεοχάρη. (20.3.2005).

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου κ. Γεωργιάδης κατά την επίσκεψή του στο Περίπτερο της Αποστολικής Διακονίας, την ημέρα των έγκαίνιων της 12ης Διεθνούς Εκπαιδευτικής Έκθεσης Κύπρου.

Έκατομμύρια πιστών παρακολούθησαν στη Ρώμη την κηδεία του Πάπα Παύλου Ίωάννου του Β' (8.4.2005).

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αριθμός Άδειας
4036

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1855/2004 ΚΕΜΠΑ